

Reforma
zdravotnictví s. 2

Venezuela str. 6

Finanční krize v USA
str. 14

Solidarita

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

ČÍSLO 19

Ani Klaus ani Švejnár

Potřebujeme alternativu zdola

PROTEST 15.3.08

NE RADARU - NE CIZÍM VOJSKŮM

Hradčanské náměstí 14.00 h Pořádá Iniciativa Ne základnám

Další (proti)radarové kroky

Neuplyne den, aby se o základně amerického projektu protiraketové obrany nepsalo alespoň několik článků. Jednání na úrovni ministerstev pokračují, a i když je „vysoká“ politika zaneprázdněna tahanicí o prezidenta, z nichž jeden je za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet, připravuje se schválení radaru.

Podle zpráv, které jsou dostupné, by měly smlouvy přijít do poslanecké sněmovny na konci dubna či května. Henry Obering, šéf MDA (Missile Defence Agency) při své nedávné návštěvě tvrdil, že pokud nebudou smlouvy schváleny do poloviny roku, může to ohrozit celé načasování projektu. Toto jeho vyjádření má ve svém pozadí dva motivy. Prvním je, že se neví, co s projektem MDA bude, až se změní vláda. Poradce demokratické kandidátky Clintonové Richard Holbrooke, který by se v případě jejího vítězství mohl stát ministrem obrany USA, prohlásil v rozhovoru pro Le Monde: „co se týče protiraketového systému, myslím si, že je špatný a neprokázal svou účinnost.“

Druhým je to, že případné odsouhlasení radaru v ČR a raketové základny v Polsku můžou, stane-li se tak do poloviny roku, prezentovat Republikáni v prezidentské kampani jako zahraniční vítězství.

Projekt má v dnešním, ale zřejmě i budoucím složení Kongresu nejasnou budoucnost. Jen při posledním projednávání rozpočtu byl projekt nových vojenských základen v Evropě podmíněn nejen souhlasem obou zemí, ale také vypracováním studie o funkčnosti systému, jeho potřebě a mezinárodních dopadech.

Poláci dělají čáru přes rozpočet?

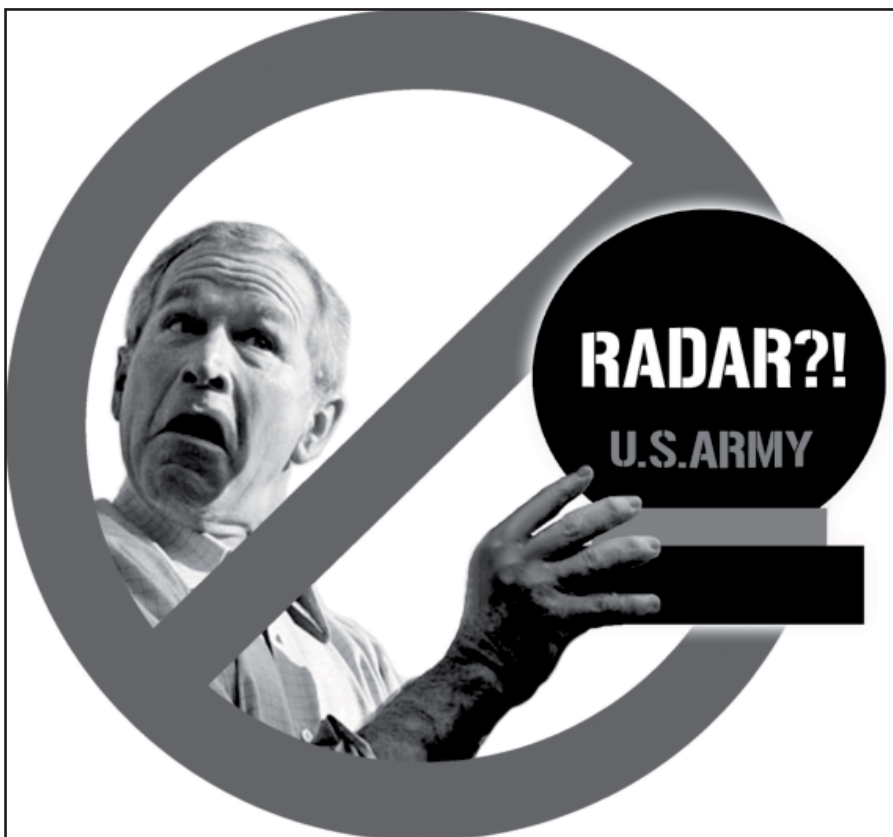
Čeští vyjednávači si před několika týdny pochvalovali,

jak jdou vyjednávání s MDA dobře, i když jsou nesmírně náročná. Všechno ale pokazili Poláci. Ti si začali klást podmínky. Nechtějí jen základnu s raketami Interceptor, ale chtějí po USA, aby jim daly

obranu Radoslavem Sikorskim potvrdila, že „plně chápeme, že polská strana má zájem na modernizaci svých protivzdušných sil. Je to něco, co podpoříme (...).“ Ulehčilo se tak i českým vyjednávačům a

mnohých komentátorů jediný cíl: zformovat koalici proti Íránu. Tento záměr zřejmě nevyšel. Spojencům na Blízkém východě, což jsou takové režimy, jako Egypt, Kuvajt nebo Saudská Arábie (jejichž obyvatelé si o demokracii

mohou nechat jen zdát) slíbil vojenské dodávky ve výši 20 miliard dolarů. Pákistánský zpravodajský analytik Ajdžaz Ahmed k tomu říká: „(...) vyvolává to otázku, proč země, jako je Saudská Arábie, která nemá nijak zvlášť rozvinuté vojenské složky, potřebuje takové zbrojení a v takové míře (...) proč země, která nemá vojenské síly, které by případně takové množství zbraní použily, potřebují tolik zbraní hromadit. No a jednoho hned napadne, že tyto zbraně jsou před-souvány do Zálivu pro Spojené státy.“ Dále poukazuje na to, že takové před-připravené pozice

další rakety střední a krátkého doletu. Navíc chce polská vláda dohody uzavřít až s novou vládou. Vzhledem k tomu, že prezidentské volby budou až 4. listopadu, celé vyjednávání se natahuje. Dělo to vrásky na tváři nejen části polských konzervativců z bývalé Kaczynského vlády (např. současná poradkyně prezidenta prohlásila, že je nevhodné čhtít za základnu něco získat). Současná americká administrativa ale ukázala, že o základnu v Polsku opravdu stojí, když ministryně zahraničí Condoleeza Rice po jednání s polským ministrem

Tomáš Pojar mohl oznámit, že smlouva může být hotová do několika týdnů.

Bude útok na Írán?

Íránu je neustále pod palbou médií a celá situace připomíná situaci před útokem na Irák. Tehdy také „dělostřelecká příprava mediálních lží“ trvala kolem roku a půl. Íránem se také pořád straší jako hrozbou, pro kterou musíme radar v Česku mít. Pokud se ale nemá celé to strašení stát fraškou, která by Írán mezinárodně posílila, musí USA jednat. Návštěva G. W. Bushe na Blízkém východě měla podle

mohou umožnit rychlé nárazové operace v regionu. Tato strategie není nic nového. Obdobnou použili Spojené státy v Jižní Americe, kam dodávali zbraně a vojenský materiál, aby posílily svůj vliv nebo svrhly nepohodlné režimy.

Ministryně zahraničí Condoleeza Rice označila před nedávnem íránské Revoluční gardy za teroristickou organizaci. Bylo to poprvé, kdy se s částí ozbrojených sil suverénního státu jedná tímto způsobem. Nestabilita celé oblasti je dnes naprosto očividná, ale vinu za vzniklou situaci lze jen stěží připsat Íránu.

Afghánský prezident Karzaj i irácký premiér Malíkí odmítli jakoukoliv vojenskou či snad teroristickou aktivitu Íránu ve svých zemích.

Pro tzv. Západ je skutečným problémem fakt, že okupace v obou zemích, jak v Afghánistánu, tak v Iráku, selhaly, a daly vzniknout stále silícímu hnutí odboje, které se jen těžko dá zredukovat na Al-Kajdu, jak se o to snaží prezident Bush. Pokračující okupace vyvolává další a další vlny nestability, k nimž jistě není třeba žádného vměšování Íránu.

Zatímco prezident Bush prohlašoval úspěch vojenských operací, narostl počet útoků na vojenské cíle na míru dosud nevídanou. Dobýt města je jedna věc (navíc ne tak složitá s ohromnou vojenskou silou, kterou USA disponují), ale porazit odpor místních obyvatel je něco úplně jiného. Počet mrtvých amerických vojáků za rok 2007 přesáhl 800. Navíc se citelně zvýšil počet sebevražd. Osud průměrného Iráčana je bohužel mnohem smutnější, protože podle posledního průzkumu dosáhl počet mrtvých od začátku okupace 1 milion osob a na 4 miliony uprchlíků, který buď úplně utekli za hranice, nebo z rozbombardovaných měst. To znamená, že se v zemi s přibližně 26 miliony obyvatel tento osud dotkl v průměru každého pátého.

Okupace tak vytvořila humanitární katastrofu mnohem větší než je ta v Dárfúru. Zde je navíc rozdíl v tom, že Západ nevyzývá k humanitární intervenci.

Náklady na všechna tažení, která zahájil G. W. Bush, jsou obrovské. Podle poslední americké zprávy stály poslední dvě války 1,4 trilionu dolarů. Průměrná čtyřlenná americká rodina přispěla na válku 20 000 dolary. Do roku 2017 se předpokládá nárůst této částky na 46 400 dolarů.

Zatímco je v Iráku nestabilita a odpor proti okupaci na denním pořádku od první chvíle, v Afghánistánu se v posledních týdnech boje znovu vyostřují. To také nutí NATO, aby posílalo do boje

více a více jednotek. Válka se z Afghánistánu rozšířila do Pákistánu. Krize v nukleární mocnosti, jakou Pákistán je, nutně ovlivní Indii a Čínu. Oba dva to jsou rozvíjející se hospodářské mocnosti a konkurenti USA.

Válka se tak nyní rozšířila z jihu Asie přes Blízký Východ do Somálska, kde svou válku vedou USA pomocí Etiopie. Neutěšená je situace v Pákistánu a křehká situace v Libanonu, kde hrozí další izraelský útok a nová občanská válka.

Bushův záměr prosadit si v této oblasti své zájmy a rozdrtit opoziční síly, které těmto snahám vzdorují (jako je např. Hizballáh v Libanonu), selhal. Místo toho se mu podařilo vytvořit více válek, více napětí, větší hrozbu terorismu a více politické opozice a hnutí odporu.

Válka proti Iráku změnila poměr sil v regionu a posílila Írán, jakožto hlavní opoziční sílu proti USA. Jeden by řekl, že po tom, co se děje v Iráku, by se všichni měli vyvarovat jakýchkoliv dalších válek. Ale právě proto, že Irák je v tak strašném stavu, domnívají se viceprezident Cheney a další, že je naprosto nezbytné začít na Írán, než aby se mohl dál rozvíjet a silit. Problém je, jak jinak, v tom, že jakýkoliv takový útok by prohloubil krizi v celé oblasti.

Rozpory se odehrávají v oblasti politiky, a tak můžeme jeden týden slyšet o nutnosti útoku na Írán, druhý týden je všechno popřeno a akutnost útoku je snižována. Nevíme, zda už je o útoku skutečně rozhodnuto, ale sankce z poslední doby a všechny ty výhrůžky a mediální propaganda, dělají z napadení Íránu reálnou hrozbu. Viděli jsme, jak se i ostatní místní mocnosti dovedou zamotat do širších souvislostí války proti terorismu a přiklínat si tak svou vlastní mocenskou polívičku (Turecko proti Kurdům na severu Iráku, Izrael proti Palestině a Libanonu, Pákistán zapletený do bojů v Afghánistánu). Co by do toho asi vnesl případný skutečný americký útok na Írán?

Summit NATO

Vládní zastánci radaru hodně mluví o bukureštském summitu NATO, které bude probíhat od 2. - 4. dubna. Česká delegace se společně s USA bude snažit prosadit souhlas Aliance s projektem protiraketové obrany. Bude jistě zajímavé sledovat, jak nakonec jednání v Bukurešti dopadnou. Není totiž vůbec jisté, zda se protiraketová obrana na jednání summitu vůbec dostane. Proč? Je to nejen díky přinejmenším vlažnému postoji některých evropských zemí (zejména Francie a Německa), ale také proto, že Aliance má větší problém: Afghánistán. Tam je situace podobně bezvýchodná jako v Iráku.

Pokud by se tedy na program vůbec protiraketová obrana dostala a pokud by snad byla schválena nějaká závěrečná deklarace, bude pravděpodobně obsahovat vágní frázi o „potřebě protiraketové obrany a jejího dalšího rozvoje“ nebo něco na ten způsob. Uvidíme, kolika po-

slancům zejména z řad ČSSD a SZ to bude postačovat k tomu, aby zvedli ruku pro radar.

Náš odpor: 15. března

Na poměr sil v poslanecké sněmovně se tak můžeme celkem spolehnout: radar projde. Důležitější je odpor lidí na ulicích. Jen ten může dál zvyšovat šance na porážku celého projektu. Příležitostí k tomu bude mezinárodní den akcí. V sobotu 15. března budou po celém světě demonstrovat lidé proti okupaci Iráku a Afghánistánu, útoku na Írán a protiraketové obraně. V Praze se demonstrace uskuteční na Hradčanském náměstí. V týdnu od 10. března proběhnou i další protestní akce na různých místech ČR. Náš celosvětový protest se bude mít jedno společné téma: žádná cizí vojska, ani ty v Iráku a Afghánistánu ani ta plánovaná v ČR a Polsku.

JAN MÁJÍČEK

Autor je tiskovým mluvčím Iniciativy Ne základnám

Jako každý rok budou všude ve světě probíhat mezinárodní protesty kvůli: pátému výročí okupace Iráku, za stažení vojsk z Afghánistánu, nově také proti protiraketové obraně USA a proti útoku na Írán.

NERADARU

CIZÍM VOJSKŮM

ČR: 1938, 1968, 2008? Irák: 2003, Írán: 2008?

PROTESTNÍ ALEGORICKÝ POCHOD
15. BŘEZNA 14.00 HOD.
HRADČANSKÉ NÁMĚSTÍ

NE základnám
www.nezakladnam.cz

Reforma zdravotnictví: absurdní konstrukce

Přes svůj slabý mandát se pravicová koalice naplno pustila do třídního boje seshora.

Využívá netečnosti odborů a mobilizační slabosti levice k prosazování neoliberálního programu na všech frontách.

V Rapoticích u Brna chce postavit soukromou věznici. Nová linka D pražského metra má být soukromá (s tarify oddělenými od ostatní MHD). Daňová reforma prospívá pouze lidem, kteří vydělávají více než 80 tisíc korun měsíčně anebo fungují ve „švarcsystému“.

Chystají se rozbit státní záruky vůči důchodcům a dát miliardové obnosy z důchodového pojištění do fondů, které budou v rukou burzovních spekulantů.

Pozdvižení kolem poplatků

Ve zdravotnictví zavedla vláda regulační poplatky. Tyto poplatky přitom ani netečou do pojišťoven, kde by se musely znovu investovat do lékařské péče, ale připočítají se přímo k zisku toho kterého zařízení a je čistě na majiteli, jestli obnos bude investovat do zkvalitnění péče nebo si ho nechá.

Neplacení nemocenské během prvních tří dnů zase je pro velké množství zaměstnanců efektivní zkrácení dovolené – aby netrpěli výpadem příjmu mnoho lidí „žádá, abych jim nevypisovala neschopenku, že si vezmou dovolenou nebo náhradní volno,“ popisuje praktická lékařka ze Znojma (Expres, 22.1.).

Ministr Julínek se chvástá zavedeným limitem 5000 Kč ročně, po jehož vyčerpání pojišťovna navíc zaplacené peníze pacientovi vrátí. Jednak však je tento limit velice děravý, nezahrnuje platby na pohotovosti, za pobyt v nemocnici, za jiné léky než nej-

levnější. Ale samotná koncepce tohoto limitu vypovídá o nestydatosti ideologie české pravice: v Německu funguje obdobný limit ne na základě stejné pevné částky jak pro bezdomovce, tak pro milionáře, ale strop zde tvoří 2% příjmů každého jednotlivce. V ČR by to např. pro důchodce znamenalo roční limit cca 1000 Kč místo pěti.

Média se soustředila hlavně na absurdity během prvních týdnů pobírání poplatků. Tak například jeden gynekolog nejen žádal poplatek za předporodní vyšetření (což jakožto preventiv-

nesmysl, jelikož největší pojišťovna, VZP, svým pojištěncům již nabízí roční výpisy o vyšetřeních a zákrocích.

Hospodářské noviny z 15.1. vysvětlují: „Poplatky tak hrají jen roli předvoje. Pacienti si budou moci připlatit na nadstandardní zdravotní péči. Pacienti budou přesně vědět, co mají předpláceno,“ říká ministr zdravotnictví Tomáš Julínek.

Vedle dnes běžného zdravotního pojištění dostanou všichni možnost platit si levnější pojištění s vyšší spoluúčastí. To bude fungovat podobně jako třeba po-

ry „dobrovolného důchodového připojištění“.

I u zdravotnictví nám hrozí, že nakonec bude jedinou zárukou kvalitní péče patřičně tlustá šrajtofle, zatímco většinu budou, jako dnes v USA, pojišťovny a administrativa mohutně ukrajovat na důstojné péči.

Odpor

Proti poplatkům se ozvali celkem razantně nejen komunisté, ale i sociální demokraté.

Před zavedením poplatků bylo cca 80% dotázaných proti, nyní (30.1.) zveřejnil STEM další prů-

zkum veřejného mínění. 60% lidí uvedlo, že poplatky ohrozí dostupnost lékařské péče jim samotným a jejich rodině, 80% lidí si myslí, že nepovedou ke zvýšení kvality péče.

To stojí v mém rozporu s tvrzením reformátorů.

Poukazuje to na hlubokou nedůvěru vůči pravici, avšak vzhledem k tomu, že preference mezi KSČM a ČSSD na jedné a ODS, KDU a SZ na druhé straně jsou mnohem vyrovnanější (44 ku 38%), i na nedůvěru vůči parlamentní levici.

Není divu, sociální demokraté totiž v době své vlastní vlády o zavedení poplatků sami opakovaně uvažovali (i když snad v o něco sociálně citlivější podobě). Nyní však podali k Ústavnímu soudu návrh na jejich zrušení, a to na základě článku 31 Listiny základních práv a svobod: „Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.“

Není velká naděje, že Ústavní soud rozhodne proti svému třídnímu zájmu. Nejspíše bude poukazovat na skutečnost, že bezplatnost zdravotní péče byla narušena již v první polovině 90.

Novinář: Vylučujete možnost, že dost lidí kvůli poplatkům nepůjde k lékaři, i když by k němu jít měli? Že třeba svobodná matka, jejíž dítě dostane v noci horečku, bude váhat, jestli k němu má přivolat pohotovost?

Ministr zdravotnictví Julínek: Tohle je absurdní konstrukce!

Právo, 12.1.2008

Nově zavedené poplatky u lékaře si málem připsaly první oběť. Do karlovarské nemocnice byla přivezena žena s infarktem, která s návštěvou lékaře kvůli poplatku vyčkávala do doby, než jí přijde důchod.

Deník, 15.1.2008

ní prohlídka poplatkům nepodléhá, ale navíc žádal dalších 30 korun za ultrazvuk plodu, protože je to další osoba. V jedné lékárně zase žádali příplatek 37 korun – „30 Kč plus DPH“.

Závažnější je fakt, že zákon samotný kvůli nedbalosti právníků ministerstva umožňuje opakované vybírání poplatku 90 korun na pohotovosti (u vstupní prohlídce a u každého dalšího specialisty). Zákon taktéž osvobozuje chronicky nemocné děti od jednoho roku do 18 let od poplatků u lékaře, zapomněli však na děti do jednoho roku věku.

Kdo onemocní, má smůlu

To jsou však věci, které ministerstvo chce do půl roku opravit. Mnohem podstatnější je fakt, že poplatky mají být pouhým beraňákem k rozbíjení celého jednotného zdravotnictví. Julínek tvrdí, že poplatky mají sloužit čistě k tomu, aby byl přehled, kdo co ze zdravotnictví čerpá. To je však

jištění auta: Kdo onemocní, má smůlu a připlatí si ze svého.

Princip řízené péče je: za to, že bude pacient chodit jen k »levnějšímu« lékařovi, kterého mu určí pojišťovna, dostane zpět část peněz, které tím jeho pojišťovna ušetří. Podobně to má fungovat s nemocnicemi.

Julínek chce také od příštího roku převést pojišťovny na akciové společnosti, které budou moci vytvářet zisk.

Vidíme tu stejnou salámovou taktiku jak ji známe již z 90. let – cukr a bič. Vláda poskytla střední vrstvě a bohatším částem pracujících třídy levné úvěry a státní příspěvky na stavební spoření, aby velkou část nájemníků přeměnila ve vlastníky bytů. Nyní tyto výhody hodlá radikálně zrušit, zůstává už pouze bič vlastníků domů na „jejich“ nájemníky.

Úplně stejnou taktiku zvolila pro hladší průběh své plánované reformy důchodového systému: rozdává cukr v podobě podpo-

let zavedením poplatků na léky.

V polovině prosince sice vznikla zajímavá nátlaková iniciativa známějších osob, které se podepsaly pod „Výzvu k občanské neposlušnosti“. Její organizátoři byli ale bohužel příliš

elitářští, aby takovou iniciativu otevřeli těm, kteří přece jen mají trochu větší možnost ji dovést ke zdárnému konci – osmdesáti procentům obyvatelstva nespokojeným s poplatky.

Až autor těchto řádků dal do-

hromady webové stránky, které snad mohou fungovat jako začátek účinnější, tj. masové nátlakové akce.

Thomas Franke

Podepište se pod výzvu neplatit u lékaře a najděte další informace k tématu:

<http://vyzva.blogspot.com>

Reforma diskriminuje sociálně slabé - především ženy

Reforma diskriminuje sociálně slabé - především ženy

Když se zhruba před rokem začínalo pět novoroční překvapení 2008 v podobě reformy veřejných financí, zdálo se, že nemají média o toto téma zájem.

Po získání parlamentní většiny začala vládní koalice záhy jednat o rovné dani, sociálních škrtech, změně rodičovského příspěvku i o poplatcích ve zdravotnictví. Peklo se, vařilo a smažilo a před Vánocemi bylo překvapení nachystané. Teprve tehdy hlavní média občas utrousila poznámku o blížícím se zdražování. Spíše než o analýze dopadu reformy na občany se ale psalo o vzrůstajících cenách másla.

Od 1.1.2008 se novoroční překvápko začíná servírovat. Hlavní chod přichází až v těchto dnech spolu s výplatními páskami. Nyní, kdy je reforma v platnosti, píší hlavní média o znevýhodnění sociálně slabších občanů a o počtu lidí ohrožených chudobou. Náklad se zvyšuje, prodává se dobře. A co lidé? Někteří, není jich málo, teprve teď zjišťují, jakou drzost vládní koalice spáchala. Lituje ně-

kdo, že nevěděl o chystaných změnách dříve? Ovlivnilo by to jeho rozhodování ve volbách?

Reforma veřejných financí je zločin, který dál rozevívá nůžky mezi bohatými a chu-

konkrétním požadavkem k vládě České republiky na vypracování a zveřejnění analýzy dopadů stávajících reforem na postavení žen a mužů může být jedním z impulzů k obecnějším a organizovaně-

stavení žen a mužů. Ukládá jí to dokument Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti žen a mužů. Vláda tuto analýzu nezveřejnila a pravděpodobně ani nezpracovala.

Míra negativních dopadů reformy se liší pro různé sociální skupiny. Ženy převažují ve většině skupin, na které reforma dopadne nejtvrději (lidé v důchodovém věku, lidé se zdravotními potížemi, lidé starající se o děti atd.), naopak muži převažují ve skupinách, které reformou získají výhody. Celkově lze tedy říci, že reforma zvyšuje nerovnosti mezi ženami a muži.

Změny daní

Primárním cílem schválené reformy je výrazné snížení daní pro vysokopříjmové

skupiny, majetné lidi a firmy. Dále budou profitovat především podnikatelé a pracující důchodci. Výpadky ve státním rozpočtu však musí být kompenzovány, a vláda tak činí na úkor středně- a nízkopříjmových skupin. Tyto skupiny budou nejvíce zasaženy dopady zvýšení nepřímých daní v kombinaci se škrtů v sociální oblasti a změn-

dými v tomto státě. A nejenom to. Reforma zvyšuje nerovnosti mezi ženami a muži.

Zprávu o tom podala Otevřená společnost, o.p.s. a koalice ProEquality v tiskové zprávě ze dne 3.1.2008. Analýza, kterou tato nadace, nezisková společnost s s.r.o. spolu s Women Agreement vypracovala, by neměla zapadnout do zapomnění. S

ším projevům nevole vůči reformě i celé současné vládě.

Následující text obsahuje celé znění analýzy:

Reforma diskriminuje ženy
Genderové dopady současné reformy veřejných financí

Vláda České republiky má za povinnost vypracovat a zveřejnit analýzu dopadů stávajících reforem na po-

nami ve zdravotnictví. Nejvýrazněji budou trhat důchodci/kyně, rodiče-samoživitelé a lidé s nejnižšími příjmy.

Ve skupinách, které na reformě vydělají, přitom převažují muži a ve skupinách, které prodělají, převažují ženy. V roce 2006 měli muži mezi lidmi s nejvyššími příjmy 2,5x větší zastoupení než ženy a jejich průměrná mzda byla o 40 % vyšší. Mezi podnikateli byli zastoupeni 2,7x častěji, mezi zaměstnavateli 3x častěji a mezi pracujícími důchodci 2x častěji než ženy. Na druhé straně mezi lidmi v důchodu je 56 % žen, v průměru pobírají o 20 % nižší důchody a 80 % z nich pobíralo v roce 2005 důchody nižší než 7 500 Kč (94 % mužů mělo důchody nad 7 500 Kč). Ženy také tvoří drtivou většinu osamělých rodičů (viz níže) a v roce 2006 byl medián jejich mezd 25 % pod průměrnou mzdou.

Změny v oblasti rodičovství

Péči o děti, na kterou je vázána peněžitá pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek, zajišťují v České republice v naprosté většině ženy. Muži tvoří přibližně 1,3 % všech rodičů pobírající rodičovský příspěvek. Změny v podpoře mateřství a rodičovství se tak výrazněji dotýkají žen než mužů.

Změny podpory mateřství a rodičovství budou mít negativní dopady zejména na neúplné rodiny, na nezaměstnané rodiče a na studující rodiče. Ve všech skupinách tvoří ženy většinu. Zvláště důležité je, že mezi českými rodinami existuje 267 900 neúplných rodin se závislými dětmi. V těchto rodinách je jediným rodičem v 91 % matka (to představuje více než 244 tisíc žen a minimálně stejně tolik dětí), ale jen v 0,6 % otec. Změny týkající se snížení porodného, zpřísnění podmínek pro přídavky na děti a pro sociální příplatky, svázání peněžitě pomoci v mateřství s předcházejícím příjmem, předčasná a zároveň omezená volba rychlosti čerpání rodičovského příspěvku (a jejich kombinace s poplatky ve zdravotnictví a zvýšením nepřímých daní) přinesou výrazně tvrdší dopady právě pro matky-samoživitelky. (zdroj údajů: Ženy a muži v datech 2005, Český statistický úřad)

Volba rychlosti čerpání rodičovského příspěvku je prezentována jako zcela svobodná, avšak ve skutečnosti je pro velkou část rodičů systémem předem omezena. Úplná svoboda volby je umožněna pouze lidem, kteří pobírali plat vyšší než 16 400 Kč hrubého měsíčně.

Medián hrubé mzdy žen byl v roce 2006 17 310 Kč (zatímco mužů 21 185 Kč), což znamená, že velká část žen na požadovanou částku nedosáhne. (zdroj údajů: Zaostřeno na ženy a muže 2006, Český statistický úřad)

Vláda falešně prezentuje změny týkající se mateřství a rodičovství jako podporu sladování rodinného a pracovního života rodičů. Finanční podpora rodičů je pouze jedním z faktorů, které pomáhají sladovat jejich rodinný a pracovní život. Dalšími nezbytnými faktory je dostupnost předškolních zařízení péče o děti, alternativní formy pracovních úvazků (např. částečné úvazky, práce z domova atd.) a celková otevřenost společnosti vůči většímu zapojení mužů do rodinného života, specificky do péče o děti. V uvedených oblastech vláda nevyvíjí úsilí. Z toho vyplývá, že sladování rodinného a pracovního života je pouze rétorikou, nikoliv reálným cílem.

Změny ve zdravotnictví

Stejně jako zvýšení nepřímých daní budou mít poplatky za zdravotní péči nejtvrší dopady pro sociálně slabé a tedy především pro ženy. V roce 2006 tvořily ženy 57 % všech hospitalizovaných v nemocnicích a jen v souvislosti s porodem se to týkalo

162 870 žen. Poplatky za recept nově postihnou například nemocné cukrovkou či lidi s duševními nemocemi, mezi kterými převažují ženy (v roce 2006 bylo o 56 000 diabetiček a ženy tvořily 60 % vyšetřených na duševní a psychiatrické ošetření). Rovněž snížení podpory při ošetřování členů/ek rodiny, při současném nerovnoměrném rozdělení domácích prací a péče o blízké, zasáhne také především ženy.

Rozpočtové změny

Zmíněné trendy se budou kombinovat se změnami ve struktuře státního rozpočtu, které dále zvýší nerovnosti mezi ženami a muži v neprospěch žen, protože půjde o přerozdělení ve prospěch odvětví a zaměstnání, ve kterých převažují muži. Nejvýrazněji budou zvýšeny prostředky na rozvoj dopravní infrastruktury, přičemž v dopravě je zastoupení mužů 72 % a ve stavebnictví 92 %. Redukovány budou prostředky směřované do sociálního systému, do školství a do veřejné správy. Ve vzdělávání jsou přitom ženy zastoupeny 75 %, ve zdravotnictví 78 %, zdravotní a sociální péče 80 % a mezi úřednicemi 77%.

HELENA FRANKÉ

Prezidentské volby a parlamentní levice

Hned na úvod svého článku bych chtěl zdůraznit, že nemám žádné osobní sympatie ani k Janu Švejnarovi ani k Václavu Klausovi. Ve svém článku se snažím analyzovat postoj české levice k prezidentským volbám a její chyby.

S blížící se prezidentskou volbou se objevují čím dál výrazněji některé otázky, které jsou pro ně zcela zásadní. Není totiž vůbec jasné, jakou podporu má Jan Švejnar u poslanců a senátorů KDU-ČSL a KSČM. Přestože KSČM byla od počátku v „anti-klausovské linii“ (která ovšem pravda byla víceméně výmyslem novinářů) ukazuje se, že nejsou spoko-

jeni s kandidátem, kterého do hry uvedli Zelení a do role vážného kandidáta katapultovala ČSSD.

Já osobně se domnívám, že česká levice udělala v souvislosti s prezidentskou volbou tři chyby.

První chybu bych připsal ČSSD a spočívá právě v oné katapultaci Jana Švejnara vzhůru. Domnívám se, že

ČSSD si byla příliš jista tím, že poslanci a senátoři KSČM vyberou kohokoli kromě Václava Klause a Švejnara zvolili po domluvě se Zelenými. Je sice pravda, že Švejnar splňuje některé podmínky, které jsou pro KSČM důležité (např. postoj k EU), ale nevdává mu budování amerického radaru na území ČR a odmítá referendum. Tento bod by měl vadit i ČSSD,

ale ta je nestálá ve svých názorech a navíc je příliš drcena současnou dominancí ODS, kterou potřebuje zbrzdít. Proto se snažila uspokojovat hlavně KDU-ČSL a „šest statečných“ ze Strany zelených. Usilovala hlavně o podporu zprava, protože se byla příliš jista anti-klausovským názorem KSČM.

Takže když ČSSD otevřeně vyhlásila podporu Švejnarovi

a pasovala ho za svého jediného kandidáta, byla pravděpodobně zaražena postojem KSČM, kde rozhodně nepanovalo žádné nadšení. Paroubek proto poslal KSČM dopis, ve kterém se je snažil „přátelsky“ upozornit, aby „neblbli“ a vyjádřili podporu Švejnarovi, který v té době ještě nebyl oficiálním kandidátem na prezidenta. KSČM se však v dopise Vojtěcha Filipa ohradila proti takovému zasahování do její vnitrostranické politiky. Předseda ČSSD byl postojem zaskočen. Je však možné, že se cítil rozpačitě právem. V polovině

podporu ODS, která se obává, že jeho nezvolení by znamenalo konec její vlády, velmi nevhodné. ODS se snaží „vydírat“ své koaliční partnery a lobbovat u nerozhodnutých, jako například právě u KSČM.

O tom, zda lobbisté ODS budou používat jen slovních argumentů, můžeme diskutovat stejně jako o tom, kolik peněz je na přesvědčování vyčleněno. Od chvíle, kdy Pavel Bém prosadil znovuzvolení Klause jako povinnost ODS, Mirek Topolánek ví, že nemá na vybranou. Popularita Béma i Klause je v ODS velká a pokud Topo-

mi pravděpodobně) tajná, nikdo se to nedozví. Nehodlám spekulovat o tom, kdo úplatek přijme, ale že to ODS bude zkoušet považují, z pravicové logiky, za skoro jisté. Původně KSČM slíbila podporu Švejnarovi pouze v prvním kole, aby vůbec mohl postoupit do dalšího boje. Nejméně tři poslanci a jeden senátor slíbili Švejnarovi podporu i do kol dalších, ale to pro jeho zvolení nestačí. To, že KSČM není v této otázce jednotná, vyplývá i z rozhovoru evropského poslance Jiřího Maštálky uveřejněného v Haló novinách a posléze na

dříve, což považuji za třetí chybu, protože já osobně zcela chápu většinu výhrad KSČM a europoslance Maštálky. Těmto problémům se dalo dozajista předejít včasným vybráním nadstranického a snad i levicovějšího kandidáta, se kterým by mohla souhlasit i KDU-ČSL i Zelení. Tady by se sice mohl objevit problém se Zelenými, ale dlouhotrvající dialogem by nakonec mohlo dojít ke shodě.

Osobně nepovažuji za reálnou možnost úspěšné nasazení jiného kandidáta do druhé či třetí volby. Aby totiž mohl být tento alternativní kandidát

září Jiří Dolejš řekl médiím, že Vojtěch Filip a Jiří Paroubek si spolu ujasnili, která jména nepřipadají v úvahu. Dienstbier, Švejnár ani Pačes mezi takovými nepřijatelnými kandidáty údajně nebyli.

Tím se dostávám ke druhé chybě, kterou je mlhavý postoj KSČM. Od samého začátku nevěděla, jak se ke kandidatuře Švejnara vyjádřit. Většina informací je neurčitých a stále není jasné, jak bude KSČM hlasovat. To je v situaci, kdy má Klaus jistou

lánek nebude plnit úkoly, které mu strana dá, může se stát, že brzy přijde o svá místa a ani Dalík ho nezachrání. Osobně nepovažuji ODS za stranu, která by se bála použít korupce a myslím si, že se určitě pokusí podplatit poslance a senátory KSČM, kteří dosud nevyjádřili podporu Švejnarovi. Domnívám se, že komunistická strana svou nerozhodností vytvořila obrovské místo pro korupci, kterou zaúkolovaní lobbisté určitě využijí (nebo již využili). A jeli- kož bude volba (vel-

Britských listech (<http://blisty.cz/2008/1/25/art38593.html>), kde vyjadřuje rozhodně daleko větší náklonnost ke Klausovi než ke Švejnarovi.

Podle mého názoru KSČM zvolí Švejnara v prvním kole (což již přislíbila) a do dalšího stranické orgány nedoporučí žádného kandidáta, takže každý bude volit podle svého. Ovlivněn buď názorem nebo úplatkem.

K těmto problémům však nemuselo dojít, kdyby začala jednání o protikandidátovi Václava Klause mnohem

zvolen prezidentem, musel by mít plnou podporu KDU-ČSL, SZ, KSČM a ČSSD a dalších. Takového kandidáta není podle mě možno v současné chvíli najít.

KDU-ČSL není jednotná ani v názoru na Švejnara a podle spekulací budou volit podle pravidla „ruka ruku myje“ Václava Klause za majetkové vyrovnání státu s církvemi. Pokud by však začala jednání dříve, KSČM by nemusela být tlačena k podpoře Švejnara, který této nejlevicovější politické straně v parlamentu nevy-

Solidarita je váš časopis

Zaujaly Vás články v tomto čísle? Časopis *Solidarita* se snaží přinášet zprávy z protiválečného a antikapitalistického hnutí, stejně jako analyzovat situaci v ČR. Předplaťte si *Solidaritu* a dostáváte aktuální číslo vždy, když vyjde. Jsme otevřený časopis, který přivítá Vaše příspěvky a podněty. Kontaktujte nás!

hovuje.

Orientovat se v této situaci je velmi složité, jelikož probíhá hlavně v politickém zákulisí. Tam probíhají kšefty ve stylu „něco za něco“, vydírání a korupce. Podle mého názoru už nemůže „anti-klausovská“ linie počítat s podporou většiny

KDU-ČSL. Pokud však někteří dají hlas Švejnarovi, může velmi záležet na tom, jak budou hlasovat menší senátorské kluby. Klub otevřené demokracie zatím podporuje většinově Švejnara a SNK-ED je rozdělena napůl. První podplacené Melčáka a Pohanku určitě ne-

napadne Švejnara volit.

Ať už se prezidentem stane kdokoli, je jisté, že za současné situace nevyhraje levice. Ta by mohla, i když velmi těžko, „vyhrát“ pouze za předpokladu, že půjde do voleb s tím, že nesmí být zvolen Klaus a že dominance ODS musí být

za každou cenu zastavena. S těmito cíli by mohla čestně zvítězit, ale dostane se z louže pod okap (a tak či onak pod radarový deštník).

FILIP REUEL MOLNÁR

Venezuela: ulice vs elita

Alex Callinicos se zabývá protikladem ve vládě Huga Chaveze mezi vedením byrokratického kapitalistického státu a pokusem o boj za socialismus.

„Vlast, socialismus nebo smrt.“ S těmito slovy Hugo Chavez před více než rokem přísahal jako prezident Venezuely, následně po triumfující kampani za znovuzvolení.

Logikou této přísahy je Chavezovo prohlášení z minulých týdnů, že zpomaluje tempo své „bolívarske revoluce“, důvodem k poplachu. „Jsem donucen zpomalit tempo pochodu,“ řekl.

Tento manévr následuje porážku vlády v referendu 2. prosince o navrhované nové ústavě.

Chavez zaujal po celém světě představitelů všech těch, kdo jsou proti neoliberalismu a imperialismu, se svým vzdorem proti administrativě George Busha, a jeho prosazováním alternativ ke kapitalismu. Jeho volání po „socialismu 21. století“ se zdálo označovat konec éry, kdy se po kolapsu Sovětského svazu kapitalismus zdál jediným možným systémem.

Ale Chavezova pozice byla vždy založena na rozporu. Byli to chudí z Caracasu, kdo ho zachránil před svržením pravicí v dubnu 2002. Obklopili prezidentský palác a přinutili pučisty, aby ho pustili.

Ale Chavez zůstává hlavou byrokratického státu, protkaného korupcí a represí v zemi, kde v ekonomice stále převládají kapitalistické vztahy. Takže je jeho politika tlačena do různých směrů.

Snažil se udržet svou lidovou základnu používáním venezuelských bohatých rezerv k prosazení sociálních reforem. Instituce jako bolívarske kroužky a sociální mise

byly zaměřeny na spojení aktivistů a jejich mobilizování na podporu prezidentských iniciativ.

Ale když čelil odporu Washingtonu a venezuelské oligarchii, Chavez a jeho spojenci byli sváděni, aby se koncentrovali na posílení své

konečna.

Korupce

Výsledek referenda nebyl ve skutečnosti pro pravici triumfem. Hlas „ne“ dalo pouze o 200.000 více voličů než dostal poražený kandidát v posledních prezidentských volbách. Skutečný problém byl, že hlas

ny, aby nepřišly k urnám.

Jeho obrat má ukázat, že si je této nespokojenosti vědom. Chavez sliboval, že se zaměří na kriminalitu a nedostatek jídla. Problém je, že skutečné řešení těchto problémů by znamenalo ne zpomalení revolučního procesu, ale jeho urychlení – rozbití dominance soukromého kapitálu nad ekonomikou.

Korupce může být vykořeněna rozbitím existujícího státního aparátu a jeho nahrazení institucemi lidové moci.

Ale Chavez se pohybuje opačným směrem. Amnestoval strůjce puče v roce 2002 a jmenoval jako viceprezidenta Ramona Carriase, vojenského důstojníka s napojením na velký byznys.

To nebezpečně připomíná co se stalo za vlády levicové Koalice lidové jednoty v Chile v roce 1972-3. Jak se pravice, podporovaná vládou Richarda Nixona, stávala ve svých útocích stále otevřenější, pracující reagovali budováním svých vlastních organizací na obranu, cordones.

Ale prezident Salvador Allende tyto instituce potlačoval a snažil se domluvit s pravicí. Následná demobilizace dala pravici sebevědomí k provedení vojenského puče 11. září 1973, ve kterém zmizel Allende a tisíce dalších levicových militantů.

Tento bod dosud nebyl ve Venezuele dosažen, ale Chavezův ústup značí dosud nejnebezpečnější moment pro revoluční proces.

PŘEKLAD MARTIN ŠAFFEK

kontroly nad státním aparátem.

Tedy vytvoření masové provládní strany, Sjedené socialistické strany Venezuely (PSUV) byla iniciativa zhora dolů, zaměřená na odvádění lidové podpory. Navrhovaná ústava obsahovala cenné reformy, ale také povolovala Chavezovi kandidovat do ne-

„ano“ byl o tři milióny nižší, než měl Chavez když vyhrál volby.

Stephanie Blankenburg, poradkyně venezuelské vlády, píše v New Statesman: „výsledek 2. prosince byl v zásadě protestní volbou „chavistické ulice“ proti „chavistické elitě“. Nespokojenost s nedostatkem jídla, inflací a korupcí vedla velké části Chavezovy základ-

NATO a terorismus

V historické perspektivě vždy platilo, že vítěz určuje pravidla hry. Pravdivost tohoto tvrzení lze dokázat mnoha příklady. Dějiny často nelíčí pravdivý příběh, ale zkreslenou verzi vítězů. Objektívni prameny byly mnohdy zničeny, záhadně se ztratily, či stále čekají na objevení skryté pod vrstvou prachu a hlíny.

Dnes, po pádu východního bloku, žijeme v období, kdy vítěze představuje „liberalní“ kapitalismus, který dnes určuje agendu témat a také formuje názor mas prostřednictvím korporátních masmédií. Oficiálně neexistuje cenzura, ale nepohodlné informace, které by mohly ohrozit zájmy politických a ekonomických elit se k většinové společnosti buď nedostanou vůbec, nebo v natolik zkreslené podobě, že se jejich informační hodnota úplně vytrácí. Ovšem zlatá léta propagandy jsou tatam, internet dnes nabízí nekonečné možnosti, a tak není větším problémem čerpat informace ze zdrojů, které doposud nezasáhla touha po zisku a zviditelnění se.

Jak je také v historii běžné, spousta informací se objeví s

časovým odstupem v době, kdy jejich zveřejnění není nikterak šokující a nezpůsobí všeobecnou paniku. Studená válka sice dávno skončila, ale byl jsem doslova zděšen poté, co jsem narazil na některé souvislosti, které se týkají organizace, ve které je dnes Česká republika aktivním členem – NATO. Vojská organizace, která měla bránit západní Evropu před případným úderem Varšavské smlouvy se podílela na útocích proti civilistům vlastních členských států.

V roce 1968 v západních zemích stoupal vliv neomarxismu. Bylo tomu tak po velkých studentských bouřích. Jedním z následků tohoto hnutí byl nárůst podpory komunistických stran, což se projevilo zejména v zemích, kde tyto strany

měly již dříve tradičně silné postavení, v Itálii a ve Francii. Pravicové subjekty v tom samozřejmě spatřovaly ohrožení vlastní suverenity, a tak s podporou NATO a CIA došlo k vytvoření celoevropské zpravodajské a teroristické organizace, která v průběhu 70. a 80. let uskutečnila několik bombových útoků na civilní obyvatelstvo. Aktivní byla zejména v Itálii. Pod krycím názvem operace Gladio jsou důkazy o zapojení této organizace do bombového útoku na nádraží budovy v Boloni, což byl největší teroristický útok v Itálii od konce druhé světové války s celkovou bilancí jednaosmdesáti mrtvých (bomba byla odpálena italskými neofašisty ze skupiny Nuclei Armati Rivoluzionari). Otazníky jsou také kolem vraždy premiéra

Alda Mora, nové důkazy nabourávají oficiální verzi o jeho zabití Rudými brigádami, ale akt připisují italské tajné službě. Měl se tak utlumit stávající trend a naklonit veřejné mínění ve prospěch pravicových subjektů. NATO mělo hrát také důležitou roli v případě, že by se italské komunisty dostali do vlády. Byla připravena varianta vojenského puče.

Stydím se, že jsme součástí této vojenské mašinérie. Můžeme si být jisti, že podobné akce nehrozí také v naší zemi? Jak vidno, je velice snadné vyvolat umělé pocity ohrožení a zásadně ovlivnit politický vývoj. Zejména tehdy, pokud média neplní svou roli a jen hloupě přijímají jednostranné informace.

DAN JAKUBEC

40 let od zahájení ofenzívy Tet

31. ledna uplyne přesně čtyřicet let od zahájení ofenzívy Tet v tehdejší Jižní Vietnamu.

V tento den, začátek nového lunárního roku, provedly jednotky Lidové fronty osvobození masivní útok na třicet šest velkých měst v Jižní Vietnamu. Šlo zejména o významná správní střediska. Mimo jiné i staré hlavní město Hue, ale hlavně tehdejší metropoli Saigon. Zde se dokonce bojovníkům lidové fronty podařilo na několik hodin ovládnout i budovu ambasády USA.

Z ryze vojenského hlediska byly výsledky operace nevalné. Zvláště vzhledem ke značným ztrátám. Padlo tehdy na 30 tisíc bojovníků a bojovnic Lidové fronty (ale také intervenční jednotky USA zaznamenaly neobvykle vysoké ztráty, kolem dvou tisíc vojáků padlo a tři tisíce utrpěly vážná zranění).

Z psychologického hlediska

je však výsledek ofenzívy Tet značný, lze říci, že právě ona je počátkem krachu tehdejší americké intervence. Celá ofenzíva, tak jak byla provedena se totiž mohla uskutečnit jen s masovou podporou obyvatelstva a to zvláště z dotčených měst. Američtí interventi už si naprosto nemohli být nikde jisti životem, nejen v džungli, ale ani v hlavních městě. I zde jsou totiž obklopeni nepřáteli. Zvláště děsivě musely působit sebevražedné útoky, kterých bylo ve velké míře při operaci použito.

Bylo naprosto jasné, že se optimistické předpovědi amerických generálů o tom, že vítězství je již na dosah jsou realitou posledních dnů jasně vyvráceny. Posíleny jsou argumenty, že ke konečnému vítězství bude třeba provést masivní útok v celé Indočíně. To si ovšem vyžádá poslat do oblasti další vojáků, ale veřejné mínění už začíná

mít dost ztrát na mladých životech svých branců. Právě tento rok dozná antimilitaristické hnutí svého vrcholu, prezident Johnson proto začne mluvit o nutnosti stahování se, a tzv. vietnamizaci konfliktu.

Velká podpora jihovietnamského obyvatelstva lidové frontě, která se při ofenzívě Tet projevila je významná i z toho důvodu, že znamenala naprosté rozmetání propagandy USA, že partyzáni v Jižní Vietnamu nemají velkou podporu obyvatel, tu si toliko vynucují jejich brutální terorizaci, a většina bojovníků nejsou ani Jihovietnamci, ale na jih proniknuvší příslušníci komunistické severovietnamské armády. Posláním amerických vojáků tak prý je bránit obyvatelstvo Jižního Vietnamu před komunistickou agresí tak, jako ve čtyřicátých letech bylo americkým posláním bránit Evropany před nacismem. Známý

propagandistický film Zelené barety, který se právě v tomto roce dostává do kin v USA by asi musel působit směšně, jen kdyby nešlo o událost tak tragickou.

Od ofenzívy Tet uplynula čtyři desetiletí a ozbrojené síly USA znovu intervnují v cizí zemi, v Iráku, kde se znovu setkávají s ozbrojeným odporem jeho obyvatel. Znovu zaznívají hlasy, že ke konečnému vítězství bude třeba rozšířit válku na další zemi, tentokrát na Írán.

Je vidět, že jestřábové USA si nevzali poučení z ofenzívy Tet a vlastně z celé Vietnamsko-americké války, že totiž proti houževnatému odporu obyvatelstva není nic platná technologická převaha. Kolik afghánské, irácké, možná i iránské a konec konců i americké krve musí být prolito, než tuto pravdu konečně pochopí?

DANIEL KOVAL

Přidejte se k

Iniciativě Ne základnám

www.nezakladnam.cz

Stejnou mzdu za stejnou práci!

**Výzva stávkujících horníků
polského dolu „Budryk“ odborů
a pracujícím v zahraničí**

Ornontowice, dne 26. ledna 2008

Nyní stávkují zaměstnanci dolu na kamenné uhlí „Budryk“ v Ornontowicích v Horním Slezsku již druhým měsícem. Stávky se účastní téměř všichni zaměstnanci výrobních provozů. Stávkují v extrémních podmínkách. Jedni obsazují důl 700 m pod zemí. Více než 30 horníků se účastní hladovky 1000 m pod zemí. Ostatní horníci obsazují důl na povrchu.

Stávkový výbor je veden čtyřmi odborovými svazy: ZZ „Kadra“, WZZ „Sierpień 80“, ZZ Ratowników Górniczych w Polsce a ZZ „Jedność Pracowników Budryka“.

Horníci žádají narovnání mezd s ostatními doly společnosti JSW S.A. Stávající rozdíl mezd činí 20%. To neodpovídá zákonu, jenž zakazuje diskriminující rozdíly v platech u jednoho zaměstnavatele.

Stejnou mzdu za stejnou práci!

Důl „Budryk“ je jedním z nejlepších dolů těžby černého uhlí v Polsku. Je nejmodernější, má nejvyšší produktivitu a zisky. Tyto zisky nyní tečou do celé uhelné společnosti JSW S.A. Horníci z „Budryku“ nežadají pomoc či poplatky od státu. Jími požadované zvýšení mezd se má vyplácet z zisků, které vyprodukují. Vláda důsledně odmítá dialog se stávkujícími a nechce naslouchat jejich požadavky, přestože se důl „Budryk“ a JSW S.A. nachází ve vlastnictví státu, nad kterým dbá ministr hospodářství. Waldemar Pawlak, vicepremiér a ministr hospodářství, odmítl přijmout delegaci žen horníků, která se vydala do Varšavy. Vedení uhelné společnosti odříkává jednání, jedná pouze naoko a opakovaně přerušuje jednání.

Stávkující jsou vystaveni neustálému tlaku médií, která jdou vedení podniku a vládě na ruku. Nazývají je teroristy, stávku označují jako nelegální, ač dle zákona pouze nezávislý soud je oprávněn vyhlásit stávku jakožto nezákonnou, což se nestalo. Veřejnoprávní média a kolaborující novináři pomlou-

vají na stávce zúčastněné odbory a improvizují nenávistné scény proti nim.

Zkorumpované odbory organizují a zaměstnavatel platí stávkokazy. Práva zaměstnanců a svoboda odborů se nedodržují. Vyhrožují násilným ukončením stávky. Obáváme se krveprolití.

Vše toto vyostřuje konflikt a může vést k tragickým událostem.

Obracíme se pro pomoc na všechny odborové organizace a na všechny lidi, kterým jsou blízké ideály boje za práva a důstojnost pracujících: organizujte protesty před velvyslanectvími Polska, předávejte jim petice a interpelace.

Požadujeme, aby se v Polsku politiky starala o dodržování zákonů a nedopouštěla, aby státní uhelná společnost diskriminovala pracující a rozešťvala je mezi sebou tím, že jim platí různé mzdy.

Požadujeme, aby se v Polsku vedl skutečný dialog se zástupci protestujících pracujících.

Pomozte rodinám stávkujících, které jsou již druhý měsíc bez živobytí.

Bez mezinárodní solidarity pracujících budeme odkázáni

na osamělý boj.

Jménem stávkového výboru KWK „Budryk“

Krzysztof Łabędź
Předseda Závodního výboru odborů „Sierpień 80“ KWK „Budryk“

Pomocný fond pro rodiny stávkujících z „Budryku“:

Majitel účtu: ZZ Kadra
Banka: Orzesko-Knurowski Bank Spółdzielczy oddział Ornontowice [pobočka Ornontowice],

Adresa banky: ul. Zwycięstwa 26, 43178 Ornontowice,

BIC: POLU PL PR
IBAN: PL 23 8454 1053 2001 0041 5426 0001

Účel platby „Fundusz pomocy dla rodzin strajkujących górników Budryka“

(Pomocný fond pro rodiny stávkujících horníků)

Adresa: 43-178 Ornontowice, ul. Zamkowa 10.

Vyjádření podpory: biuro@gornicy.net

Nácky v Plzni nechceme!

Na 19. ledna 2008 svolal neonacistický aktivista Václav Bureš z Přeštice u Plzně demonstraci proti omezování svobody slova, jako reakci na listopadový zásah policie proti neonacistické provokaci v Praze. Bureš je aktivní neonacista, který loni svolal dva protesty proti věznění neonacistického vraha Vlastimila Pechance, měl také projev na demonstraci za propuštění německého popírače holocaustu Ernesta Zündela. Datum 18. 1. 1942 je spojeno s transportem přibližně 3000 plzeňských Židů do Terezína, z něhož se vrátilo něco kolem 200 přeživších. Bureš tuto jasnou spojitost samozřejmě odmítl s tím, že je to výmysl zločinného systému a ZOG. Proti pochodu pohrobků národního „socialismu“ kolem plzeňské Velké synagogy (třetí největší na světě) se postavila plzeňská Židovská obec, občané města, studenti a mládež. Židovská obec nahlásila pietní shromáždění před Velkou sy-

nagogu, protestní akci do Sadu pětaticátníků pod názvem „Mládež proti nacismu“ i občanské sdružení DOPE. Primátor města Rödl 18. 1. 2008 neonacistickou akci zakázal, je však třeba říci, že v rozporu se zákonem. Proto se dá očekávat, že právníci neonacistů případnou soudní při vyhrájí a pokusí se pochod svolat někdy v budoucnu. Když už však byla radnice města při tom zakazování, tak pro jistotu zakázala i demonstraci DOPE a to pro údajné procesní chyby v žádosti. Primátor poté tvrdil, že o tom nic nevěděl. Je však s podivem, že nemá přehled o rozhodování svých podřízených orgánů. Drnčet zbraněmi začal i neblaze proslulý velitel zásahu proti účastníkům czechteku 2005 Jaromír Kníže. Varoval, že svolavatelé akce DOPE jsou spjatí s Tachovskou a Plzeňskou tekno scénou a že policie použije tvrdý zásah proti „anarchistům“, pokud se i přes zákaz své akce pokusí sejít. I přes toto

vyhrožování se na akci „Mládež proti nacismu“ sešlo přes sto lidí, kteří se po 20 minutách přidali k pietnímu shromáždění, které svolala Židovská obec před Velkou synagogu. Tam se dav rozrostl přibližně do tisícovky odpůrců nacismu. Ten se asi po hodině vydal na krátký a tichý pochod na náměstí Republiky, kde celá akce bez incidentů skončila. Podle posledních informací podala Dělnická strana na primátora žalobu: „Chceme, aby orgány činné v trestním řízení vše řádně prošetřily, a pokud tak učiní, musí být pan primátor zcela jednoznačně trestně zodpovědný za svoje jednání“. Bohužel se úřady začaly zajímat také o krátký happening „Mládeže proti nacismu“ a podle plzeňských úředníků je možné, že účastníci porušili zákon o shromažďování, nebo zákon o veřejném pořádku. Co závěrem? Plzeňská akce dokázala, že část veřejnosti začíná být na neonacistické provokace

háklika a je schopna na ně reagovat. Jen doufejme, že tento trend bude pokračovat a při případné další neonacistické provokaci plzeňská veřejnost (nejenom ta) opět vyjde do ulic. Na druhou stranu je znát velice nebezpečná tendence ze strany úřadů, které začínají v poslední době jednat represivně nejen proti neonacistům, ale i proti jejich odpůrcům. Dokonce se začínají objevovat návrhy některých senátorů a poslanců o zpřísnění zákona o shromažďování a větší pravomoci represivních složek se také dají chápat, jako příprava našich vládnoucích na pravděpodobné horké jaro v ČR. Jen doufejme, že takové opravdu bude!

Michal Řeháček

Čečenští uprchlíci, migrace a novela cizineckého a azylového zákona

A: Při otevření Schengenu, kdy se čečenští uprchlíci pokusili dostat přes Česko do Rakouska, mluvil o nich Miroslav Topolánek v tom smyslu, že jsou 'lákání mírnějším azylovým právem v Rakousku'. A to se děje v situaci, kdy chce chránit Česko radarovým systémem proti Rusku, které stojí za zločiny v Čečensku. Proč, podle vás, nepomáhá česká vláda lidem, kteří jsou v Rusku politačováni?

MR: Já si myslím, že to prohlášení Topolánka bylo nešťastné a nesprávné. Podle mého názoru Česká republika naopak těm lidem, kteří prchají před pronásledováním v Rusku režimem Putina, pomáhá. Spousta Čečenců tady azyl dostala. Dostali hodně doplňkovou ochranu a myslím si, že to není v ČR zrovna pro Čečence zas tak špatné. Na druhou stranu je to azylová praxe, nikoliv právo, protože azylové právo je v současné době společnou věcí všech členských států EU. Takže nedá se říci, že jejich azylové právo je jiné než naše nebo úplně jiné. Je tam do velké, velké míry ohromná podobnost kvůli harmonizaci evropského práva. Takže azylová praxe v Rakousku vzhledem k Čečencům byla lepší v tom, že rychleji a ve větších počtech dostávali azyl. U nás pomaleji a v menších počtech, ale přesto tu ochranu většinou našli taky, takže si myslím, že to u nás to tak špatné neměli a nemají.

A: Takže rozdíl mezi přístupem Česka a Rakouska je „jenom“ v rychlosti vyřízení žádosti?

MR: Je to rozdíl v čase, ale taky v množství těch pozitivních rozhodnutí. Ale na druhou stranu ti Čečenci, kteří k nám přišli, tak z 95% tady nechtěli od začátku zůstat. Oni

přesně věděli, že chtějí buď do Rakouska, nebo do Belgie, nebo nějaké jiné země západní Evropy a myslím si, že neměli ani zájem tady uvést pravdivě všechny skutečnosti a opravdu upřímně žádat o mezinárodní ochranu a vypovědět celý ten svůj příběh, předložit všechny důkazy, protože věděli, že půjdou za měsíc dva někam dál, kde mají šanci dostat azyl také, a kde si myslí, že dostanou víc peněz na sociálních dávkách, lepší byty a tak dále. Myslím, že tohle byl jejich hlavní motiv.

A: Mnoho nevládních organizací jako Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva protestovalo proti článkům nového imigračního a azylového zákona, který například upírá manželům a manželkám českých občanů právo na trvalý pobyt nebo se stávají nezpůsobilými pro pobírání sociálních dávek, a to i když mají dítě. Proto se navrhuje, aby cizinecká policie prošetřovala zda nejsou manželství emigrantů "fingovaná". Chci se vás zeptat zda si myslíte, že je to možná alternativa. Nepovede nový zákon k rozšíření byrokracie a korupčního prostředí? Je podle vás tato změna nutná?

MR: To je obtížná otázka. Já si myslím, že tady je smícháno moc věcí dohromady. Ta obecná tendence je odebrat cizinecké policii co nejvíc pravomocí v oblasti povolování pobytu. Takže já bych řekl, že se jim tam dává větší moc. Já bych řekl, že se jim ta moc ubírá. To opatření, které navrhovala a prosadila vláda je takové, že manželka českého občana nebo manžel české občanky už nedostanou automaticky trvalý pobyt jako teď nebo jako do konce loňského roku. Dostanou pouze přechodný pobyt na dva roky a potom pobyt trvalý. Problém byl v

tom, že právě cizinecká policie špatně prověřovala v minulosti, jestli ten sňatek skutečně byl uzavřen účelově nebo nebyl, a dávala řekněme neprůhledně trvalé pobyty skoro každému, kdo se oženil s občanem České republiky. Teď ten návrh je takový, že na dva roky dostanou pouze přechodný pobyt a ta policie znovu bude muset prověřovat, jestli ten sňatek je účelový, nebo ne. Jestli to manželství funguje, nebo ne. Podle mě ten hlavní problém je v tom, že ta policie pracuje špatně, a alespoň to hlavní rozhodnutí o tom, jestli tedy udělí ten trvalý pobyt, nebo ne, by v budoucnosti už neměla dělat policie, což já jedině vítám, protože si myslím, že česká cizinecká policie dokázala za ty roky, že je proti cizincům, bere úplatky, nepracuje dobře, nezná jazyky. Nefunguje dobře.

A: Americký ministr vnitřní bezpečnosti Michael Chertoff nedávno řekl, že vidí Evropu jako „potenciální platformu pro teroristické útoky“ a vyslovil požadavek na přísnější vízový režim. Vyvíjejí USA nějaký tlak na Českou republiku, aby zpřísnila své azylové zákony?

MR: S naším vstupem do EU byly předány kompetence orgánům EU, takže spousta předpisů, která vznikne na úrovni EU, tak se tady musí provádět, musí se změnit naše zákony a musíme je respektovat. Takže v určitém smyslu tady nějaké vlivy, zejména tedy unijního práva, jsou. Někdy je to ku prospěchu, podle mého názoru spíše těch lidí (emigrantů), a někdy je to z bezpečnostního hlediska jakoby zpřísnění. Řekl bych, že se dá obecně říct, že ti cizinci, kteří přicházejí legálně pracovat, studovat, podnikat, tak to mají lepší. Žadatelé o mezinárodní ochranu, o azyl,

kteří přijdou nelegálně, tak to mají horší a horší. A to je určitě taky díky harmonizaci evropského práva. Co se týká té otázky na Ameriku, podle mého názoru veliké neštěstí pro naši práci a celý svět byly útoky z 11. září 2001. Tam já vidím největší zlom a bohužel to všechno byli muslimové, bohužel všechno cizinci, takže spousta těch debat, které se vedou jak u nás, tak na Západě, tak třeba teď za slovinského předsednictví v rámci Evropské unie, mají tendenci tyto dvě věci spojuvat dohromady - imigraci a terorismus. S tím já nesouhlasím. Já si nemyslím, že nějaká poslední opatření v Americe nás tady nějak moc musí zajímat. Spíš bych řekl, že celý ten dopad té události v USA před 7 lety, teroristické útoky v Londýně a Madridu, že to byl velký problém u nás. To hlavně vede k tomu zpřísnění, ale nevidím tam nějakou souvislost mezi Amerikou současnou, nějakým zpřísněním v Americe, a našimi návrhy na to, že by se měla skládat zkouška z českého jazyka nebo třeba z geografie.

A: Ale v Británii, Francii a Německu je silná diskuze o tom, že multikulturalismus nefunguje a že musíme lépe a více integrovat a asimilovat. Jak vy v tomto ohledu vidíte Česko?

MR: Já si myslím, že my jsme v poměrně výhodném postavení, že jsme oproti těm státům staré Evropské unie jakoby pořád ještě hodně na začátku té cesty. Přece jenom u nás to procento cizinců je asi 3,8, kdežto v Německu to může být přes deset procent a ve Francii možná také. Takže bych řekl, že u nás je stále příležitost preventovat to, že by tady vznikla nějaká ghetta nebo nějaké opravdu veliké problémy, jako mají Francouzi

s alžírskou nebo marockou komunitou. Myslím si, že to u nás zatím nenastává, a my bychom se z toho měli naopak poučit. Já bych řekl určitě lepší je integrace, ale na druhou stranu bych se nebál říci, že taky jsou nutná častější vyhoštění, pokud se někdo nehodlá přizpůsobit. My musíme přijmout podle Ženevské úmluvy jenom minimální množství skutečně pronásledovaných lidí. Ty musíme přijmout a v loňském roce jich Česká republika přijala snad 20% z veškerých těch žádostí, což je velmi slušné číslo. Všichni ti, co tady chtějí pracovat, studovat, podnikat, ženit se, tak podle mého názoru by se měli přizpůsobit a pokud toho nejsou schopni nebo ochotni, tak mohou pracovat, studovat a ženit se úplně jinde než v České republice. Takže nejenom lepší integrace, ale i lepší vyhoštění.

Poznámky na závěr

Při pohledu zpět bychom měli učinit pár poznámek. Zprvu, Česká republika (spolu

s Británií, Francií, Itálií atd.) mnohokrát porušila základní principy mezinárodního práva – deportovala uprchlíky zpět do oblastí, kde jsou ohroženi jejich životy – podle otevřeného dopisu Topolánkovi a rakouskému spolkovému kancléři Alfredu Gusenbauerovi podepsané Poradnou pro uprchlíky, Českým helsinským výborem, Poradnou pro občanství/Občanská a lidská práva a Multikulturním centrem. Není také vůbec jednoduché získat status uprchlíka: mezi léty 2000 a 2007 jenom 203 z 6700 českých žadatelů bylo úspěšných. Většina se musela vrátit domů a čelit pravděpodobnému trestnímu stíhání nebo hledat ochranu jinde. Rakousko se jednoduše zachovalo a i nadále chová podstatně lépe než Česká republika a další státy bývalého východního bloku.

Zadruhé, kvůli rychlému rozvoji se Česká republika stává stále více spíše cílovou než tranzitní zemí, ale „harmonizace“ zákonů EU o uprchlících a žadatelích o azyl znamená, že

bude mnohem složitější získat evropskou ochranu nebo – v případě, že cizince nepotřebuje ekonomika – se přistěhovat. Novela cizineckého a azylového zákona znamená, mimo jiné, že z ciziny pocházející manželé či manželky českých občanů nedostanou žádné sociální dávky v průběhu prvních dvou let manželství, přestože daně budou platit v plné výši, a občanství budou moci získat až po sedmi letech. Základní péče o novorozence, který automaticky získává české občanství, bude smíšený pár stát kolem 100 000 Kč. To jednoduše nepřispívá integraci a je jasnou ukázkou diskriminace smíšených manželství.

Nový zákon také umožní ministerstvu vnitra držet uprchlíky po nejméně šest měsíců v různých „internacích táborech“ – letištích, azylových centrech, kde jsou podmínky pro život mnohem horší než ve zbytku České republiky – a podpoří rozvoj řetězu detenčních center, kde mohou být internováni tisíce uprchlíků – praxe podob-

ná té v USA, kde jsou žadatelé o azyl umístěni po dobu zpracování jejich dokumentů v místech, která se podobají Guantánamu. To vše kvůli tomu, že uprchlíci „porušili“ zákon tranzitní země, jako Čečenci, nebo jednoduše proto, že požádali o azyl.

A konečně, budování „evropské pevnosti“ se neomezuje jen na budování detenčních center nebo speciálních policejních jednotek, které brání hranice před nájezdy „nelegálních imigrantů“, ale dochází v jeho rámci i k přijímání „regulačních“ zákonů a politik, které rozdělují uprchlíky na „skutečné“ a „ekonomické“. Toto rozdělení je rozdělením lidí podle toho, zda jejich život je špatný kvůli kapitalistickým reformám, následné chudobě a diskriminaci, či zda je zničen imperialistickými válkami nebo přírodními katastrofami způsobenými honbou za ziskem z průmyslu.

Anton Nikolotov

Sarkozy – nejnovější pomahač kapitálu

Tři hlavní uchazeči o úřad francouzského prezidenta se shodli v jedné věci – potřebě ekonomické reformy a větší vstřícnosti vůči tržním silám. Proč se ale kapitalisté celé Evropy tak zoufale ztotožňují se Sarkozyho novou vizí Francie?

Loňské prezidentské volby ve Francii nám říkají něco důležitého o současné situaci kapitalismu. Prakticky všichni komentátoři hlavního proudu a politické strany trvali na tom, že si Francie musí protřpět nějakou dávku „reformy“ – „neoliberálních“ opatření jako je prodloužení pracovní doby, redukce sociálního zajištění, „tržní testování“ pracovních míst, privatizace a prudké omezení práv zaměstnanců.

Z jejich tónu byste soudili, že francouzská ekonomika je jednou z nejslabších ve světě, nebo přinejmenším v Evropě.

Hospodářské statistiky ale naznačují něco zcela jiného. Hodinová produktivita francouzských dělníků je například o 20 procent vyšší než v Británii a dokonce o 5 procent vyšší než v USA. Ve srovnání s Británií je francouzský vývoz vyšší a obchodní deficit přibližně třetinový.

Jedinou věcí, která ve Francii vypadá o hodně hůř je míra

nezaměstnanosti – kolem 9 procent ve srovnání s 5,4 procenta v Británii. Ovšem britský údaj se zdá být nižší než

hých 0,3 procenta. Počet lidí bez práce není ve skutečnosti příliš odlišný.

Slovo „neoliberalismus“

je tomu doopravdy, protože 7 procent pracovní síly žije z invalidních dávek, zatímco ve Francii činí tento podíl pou-

samo o sobě nevysvětluje, proč se kapitalismus domnívá, že potřebuje taková opatření víc než je potřeboval před 30

nebo 40 lety. Je snadné upadnout do pastí představy, že řešení spočívá ve snaze přesvědčit kapitalisty, aby změnili své smýšlení.

Dokonce i David Harvey, autor několika pronikavých knih o imperialismu a neoliberalismu, navrhuje jako alternativu k neoliberalismu návrat ke „keynesiánskému kompromisu a ukotvenému liberalismu [embedded liberalism] období po roce 1945“.

Neoliberalismus je ovšem pouze symptomem hlubších změn ve fungování kapitalistického systému.

V prvních třech desetiletích po druhé světové válce rostl kapitalismus hladčeji a rychleji než kdykoli předtím ve svých dějinách. Od 70. let ho však opět začal sužovat starý problém analyzovaný Marxem před 140 lety.

Konkurence mezi kapitalisty způsobila, že investice rostly rychleji než počet dělníků. Jelikož právě práce těchto dělníků vytvářela zisky, v ce-

lém systému začal klesat poměr zisku a investic, takzvaná míra zisku.

Výsledkem bylo zpomalení růstu a série hospodářských krizí v letech 1974, 1980, 1990, 1997 a 2001.

Kdysi měl kapitalismus pro řešení takových potíží dávno zavedený mechanismus. Některé velké firmy vytlačily za krize z podnikání jiné a obnovily svou ziskovost na jejich účet. Kapitalismus začal opět prosperovat pomocí čehosi, co někteří jeho apogeti nazývají „tvořivou destrukci“.

V 70. letech ale důležité kapitalistické firmy byly už tak velké, že dovolit jednomu, aby ničily druhé by znamenalo obrovské škody i pro ty, co by přežili. V důsledku toho vlády přijaly opatření, aby zabránily krachu velkých kapitalistů. Došlo k rozsáhlé destrukci pracovních míst, ale vyskytlo se jen málo velkých bankro-

tů. Takže podmínky, jež daly vzniknout krizi, nikdy nadlouho nevytizely.

To znamenalo nízkou míru investic do výrobních odvětví, trvale nízké průměrné míry růstu a zvyšující se nezaměstnanost.

Znamenalo to také něco jiného. Kapitalisté, kteří považovali průmyslovou výrobu za nepřiliš ziskovou, vráželi místo toho investice do prodeje výrobků, reklamy, finančních spekulací nebo levných nákupů privatizovaných podniků.

Díky tomu mohli jejich kapitalističtí vlastníci bohatnout a mohl také vzniknout dojem, že některé země začaly najednou velmi rychle růst. Dlouhodobým důsledkem však bylo další zpomalení produktivních investic a hospodářského růstu.

To vyvolalo další problémy. Státní fondy bylo třeba přeměňovat na zadržování ne-

pokojů mezi nezaměstnanými a jejich přáteli a příbuznými, kteří ještě měli práci. Neustále se zvyšovaly platy manažerů, aby se zajistilo, že si udrží kontrolu nad svými pořízenými. To vše dál odčerpávalo produktivní investice a podvázalo hospodářský růst.

Zvláštní problémy to způsobuje firmám sídlícím v Evropě. Cítí se ohroženy konkurencí firem se sídlem v USA, jež dokázaly snížit reálné mzdy dělníků a prodloužit pracovní dobu.

Musí také čelit zostřené konkurenci na mezinárodních trzích vyvolané rychlým vzestupem čínského kapitalismu.

Na to má kapitalismus jedinou odpověď – redukcí výdajů masy obyvatelstva neproduktivního zisky až na minimum. V praxi to znamená „pružný trh práce“ – útoky na ochranu pracovních míst, penze, zdravotní a sociální zajištění.

Evropští kapitalisté si mysleli, že toho dosáhli, když před pěti lety Blair, Berlusconi a Aznar podepsali společnou deklaraci slibující takové reformy. Všichni tři už jsou dnes pryč. Před dvěma lety se připojilo německé kancléřce Angele Merkelové jako dalšímu řešení.

Nyní vložili stoupenci evropského kapitalismu svou víru v Sarkozyho. Chce se vypořádat se „skandálem“ způsobeným tím, že Francie má nižší úroveň chudoby, nerovnosti a pracovní doby než Británie, o USA nemluvě.

Jak poznamenal Martin Wolf, komentátor Financial Times a příznivec Sarkozyho, „francouzská ulice už mnohokrát porazila mocný francouzský stát. Dějiny se mohou docela dobře opakovat“.

PŘEKLAD Z ANGLIČTINY
RUDLOF PŘEVRÁTIL

Rozhovor o Bénazír Bhuttové

Vražda Bénazír Bhuttové, k níž došlo 27. prosince, byla po dlouhou dobu událostí číslo jedna na mezinárodní scéně. Odsoudili ji a svůj zármutek nad ní vyjádřili snad všichni – od představitelů Amnesty International po papeže Benedikta XVI. George W. Bush ji označil za „zbabělý čin vražedných extrémistů“ a vyzval Pákistán, aby „uctil památku Bénazír Bhuttové tím, že bude pokračovat v demokratickém procesu, za který ona tak statečně položila svůj život.“ Jiný pohled na demokracii v jejím podání nabízí v rozhovoru Parváz Hudbhoj, profesor fyziky na univerzitě Kaide Azam v Islámábádu.

(...) **Když se ohlédnete, jak byste zhodnotil Bénazír Bhuttovou?**

Protože jsem znal jsem Bénazír Bhuttovou ze střední školy v Karáči a také z Cambridge v Massachusetts, jsem hluboce zarmoucen její smrtí. Ale, přestože ji mezinárodní média zobrazují jako někoho, kdo mohl dovést Pákistán do moderní doby, pravda je jiná. Její dvě funkční období v roli předsedkyně vlády byla noční můrou – byla to období autokratické vlády, špatného vládnutí. Zmizely miliardy ze zahraniční pomoci. Švýcarský soud ji v roce 2003 odsoudil za praní špinavých peněz, vlastnila sídla a paláce po celém světě.

Ani v nejmenším neusilovala o změnu feudálního charakteru pákistánské společnosti a politiky. Její rodina vlastní mnoho zemědělské půdy v provincii Sindh, na níž pracují nevolníci. Přestože

slibovala, že přinese Pákistánu demokracii, dala Bénazír Bhuttová najevo, že za nějaké ty „zbytky od stolu“ bude ráda spolupracovat s generálem Mušarafem na beznadějně absurdním americkém plánu dát naší vojenské vládě civilní tvář. Její Pákistánská lidová strana bylo její království. Jmenovala se „doživotní předsedkyně“. Určila, že jejím nástupcem bude muž z její rodiny – její devatenáctiletý syn, který studuje v Oxfordu a neví nic o pákistánské kultuře, stejně jako její neobyčejně zkorumpovaný manžel, původně známý jako pan Deset procent a posléze jako pan Třicet procent.

Byla paní Bhuttová vzorem pro pákistánské ženy?

Byla odvážná a cílevědomá. A ukázala, že žena může stát v čele konzervativního islámského státu. Nicméně je těžké říct, o co, kromě osobní moci,

usilovala. Přestože říkala, že bojuje za velké věci, stále se snažím přijít na to, za které.

Rozhodně neudělala během svých dvou funkčních období nic pro pákistánské ženy a ponechala beze změny zákon, podle něhož oběť znásilnění musí předvést čtyři svědky samotného aktu, jinak může být souzena za mimomanželský pohlavní styk. (...)

Co se týče demokracie: zoufale se snažila dohodnout se s Mušarafem, který držel v rukou její korupční kauzy, v nichž byla obžalována. Ale ukázalo se, že je na ni příliš chytrý, a ona se musela stáhnout do opozice.

V zahraniční politice kokežovala s armádou. Armáda mohla dělat, co se jí zlíbilo – včetně vývoje jaderných zbraní, posílání bojovníků do Kašmíru a organizování převzetí moci v Afghánistánu Talibanem. V roce 2002 litovala, že podepsala dokument, který

schvaloval poskytnutí finančních prostředků jednotkám Talibanu připraveným zmocnit se Kandaháru. Ale Bénazír Bhuttová se stala dokonalou mučednicí. Po své smrti bude bezpochyby hrát mnohem pozitivnější roli než za života.

Z vraždy Bhuttové byla ihned obviněna Al-Kajda. Nicméně bylo zde mnoho lidí, kteří ji nenáviděli: Mušafar, armáda, neslavně proslulá ISI (Inter Services Intelligence – pákistánská tajná služba). Věříte, že Al-Kajda je skutečně odpovědná za vraždu Bhuttové? Kdo bude mít prospěch z její smrti?

Jsou zde různé možnosti a mnoho zmatků. Ale určitá fakta jsou jistá. Rozhodně zde byly výstřely a po nich následoval sebevražedný výbuch. (...)

Udělali to islamisté? Možná, ale vláda kalila vody. Zprv,

veřejně dostupné fotografie a videa ukazují moderně vyhlížejícího střelce, který doprovázel sebevražděho útočníka. Třikrát vystřelil, což slyšeli všichni přítomní, a alespoň jedenkrát zasáhl Bhuttovou. Někteří lidé tvrdí, že v jedné z budov byl také druhý střelec. Na druhou stranu vláda zpočátku trvala na tom, že Bhuttová zemřela kvůli otřesu mozku, ne kvůli střelným zraněním – očividná lež, která byla okamžitě vyvrácena těmi, kteří byli ve stejném autě jako Bhuttová. Zadruhé, pouhou hodinu po atentátu policie smyla všechnu krev, která mohla sloužit jako důkaz, vodními hadicemi. Takže je docela pravděpodobné, že „neislamisté“ ve vládě nějakým způsobem použili sebevražděného atentátníka, vycvičeného v mešitách a madrasách, aby za ně udělal špinavou práci. Ale, stejně jako v případě vraždy Kennedyho, pravdu se nikdy

nedozvíme.

Lidé ve Washingtonu jsou stále více frustrováni Mušarafovým protiteroristickým programem, nicméně si myslí, že k Mušarafovi nejsou žádné alternativy. Co si o tom myslíte?

Američané mají příliš úzký pohled. Chtějí lokaje jako je Mušaraf, kteří plní jejich rozkazy. Ví, ale raději zapomínají na to, že pákistánští vojenští velitelé, včetně Mušarafa, jsou tvůrci džihádistického monstra. V roce 1999, poté, co Mušaraf spustil tajnou operaci Kargil v Kašmíru, ho United Jihad Council oslavoval jako skutečného bojovníka islámu. Po 11. září takové výroky zmizely, ale pod jeho vedením armáda stále skrytě podporuje džihádistické skupiny a Taliban v Kašmíru a Afghánistánu.

Mušaraf je nyní extrémně nepopulární a Američané se ho budou muset nějak zbavit.

Je těžké najít kdekoli v zemi někoho, kdo by podporoval Mušarafa, kromě nejvyšších podnikatelských kruhů a armádních představitelů. Ještě donedávna stál sám jak v čele armády, tak vlády s tichým souhlasem parlamentu, který vzešel ze zmanipulovaných voleb. Když mělo dojít k rozhodnutí soudu, že z právního hlediska nemůže být prezidentem, Mušaraf se rozhodl nedržet se ústavy a vyhlásit výjimečný stav. Rozpustil Nejvyšší soud, nechal zatknout soudce a nahradil je těmi, kteří plnili jeho rozkazy. Zastavil všechny nezávislé televizní stanice a potrestal sdělovací prostředky za zneuctění jeho nebo armády. Policie zatkla tisíce právníků a prodemokratických aktivistů. Nařídil, že civilisté budu souzeni před neveřejnými vojenskými soudy. Podle jeho vyjádření to bylo nezbytné pro ochranu Pákistánu před rapidně rostoucím islamistickým povstáním. Ale

propustil dvacet pět islamistických extremistů v tentýž den, kdy byli zatčeni soudci. Navzdory tomu všemu nazval George W. Bush Mušarafa „v jádru demokratem“. Z toho je člověku zle.

Američané si sami pod sebou podřezali větev tím, že po desetiletí podporovali armádu. Mezi Pákistánci ztratili důvěru a respekt. Každý se směje, když slyší, že Amerika chce pro Pákistán demokracii. V této situaci, i kdyby Mušaraf odešel a moc převzal generál Kajani (nový velitel pákistánské armády), to nejlepší, v co mohou Američané doufat, je status quo. Je to smutné, protože Amerika je ohromná země s mnoha schopnostmi. Jen kdyby byli schopni překonat svůj komplex – chtít řídit svět! Vždyť je to stejně nemožné.

Přeložila Jana Glivická

Finanční krize v USA:

„Je to krize celého bankovního systému, která může být hluboká a trvat dlouho“

Přední marxistický ekonom Costas Lapavitsas hovoří s časopisem International Socialism o rozvíjející se finanční krizi a poučeních, která z ní vyplývají.

Můžete vysvětlit, jak vznikla v ekonomice USA současná krize kolem „subprimových“ hypoték?

Jako u všech úvěrových krizí, její kořeny sahají do minulosti. Po útoku 11.9.2001 v New Yorku zavládla na finančních trzích nestabilita a strach. Aby byla americká a světová ekonomika vyvedena z tísnivé situace, byly sníženy úrokové sazby a uvolněn úvěr, což povzbudilo lidi, aby si půjčovali a tím udrželi poptávku.

Toho využily banky a začaly prosazovat hypotéky. Problém se subprimy narůstal postupně. To je u úvěrových

krizí typické. Ze začátku banky půjčovaly za docela dobrých podmínek, ale pak se do věci vložila konkurence. Věci nejdřív vypadají v pořádku, protože to bankám prochází. Pak se začínají pouštět do stále riskantnějších půjček, jako jsou právě půjčky na subprimové hypotéky.

Riskantní půjčování bylo usnadněno nedávnou změnou způsobu, kterým banky vyhodnocují uchazeče. V minulosti bylo získání hypotéky a většina dalších úvěrů procesem, v němž hodně záleželo na vztazích. Zájemce o půjčku šel za bankéřem a snažil se navázat

osobní vztah, v němž by bankéře přesvědčil o své důvěryhodnosti. Někteří malí a střední půjčovatelé v USA a Británii dokonce chodili s bankéři na obědy, vstupovali do stejných místních klubů atd. Za poslední dvě desetiletí, zejména posledních sedm nebo osm let, to však odpadlo a z vyhodnocování úvěru se stal pseudo-vědecký kvantitativní proces. Říká se tomu skórování úvěru. Bankovní úředník zatrhne pár políček v hodnotícím formuláři, dá určité body za každou odpověď, a jestliže se uchazeč dostane nad určitou hranici, dá mu půjčku.

Když se tímto způsobem posuzují žádosti o hypotéku, bankám stačí namísto dlouhodobého vztahu jen nějaké číslo. Dokud se zdá, že půjčování jde dobře, jsou banky motivovány k tomu, aby tuto hranici snižovaly. A snižují ji dál, když jsou vystaveny silící konkurenci ostatních bank. To velmi napomohlo vytvoření subprimové krize.

Riccardo Bellofiore označuje vytváření spotřebitelských dluhů za jistý druh „privatizovaného keynesiánství“.

Něco podobného v tom určí-

tě je. Ozývají se dokonce hlasy žádající, aby toho bylo ještě víc, pokud by se sílící krize proměnila v recesi. Tento druh odpovědi inspirovaný Keynesem nikdy nevymizel. Právě to udělal Federální rezervní systém v USA po roce 2001. Vědí, jak podniknout takový krok jako krátkodobou reakci na krizi, ale dlouhodobější reakce ekonomiky na současnou krizi bude s velkou pravděpodobností velmi tvrdá.

Jaký vliv na prohlubování subprimové krize měla rostoucí složitost financí?

Subprimový trh není příliš rozsáhlý. Nikdo přesně neví, jak je velký, nepředstavuje ale víc než 15 až 25 procent celkového současného objemu splatných hypoték v USA. To je samozřejmě už tak dost špatná situace, ale potenciálně významnou krizi z ní dělají obecnější změny, k nimž došlo ve financích za posledních 15 až 20 let. Jakmile si banky nadělaly hypotéční půjčky - založené na „vědeckém“ skórování úvěru -, začaly je prodávat. Jinými slovy, začaly zacházet s půjčkami jako s aktivy zaručujícími neustálý přítok vyplacených úroků komukoli, kdo tyto půjčky vlastnil. To je celá podstata „sekuritizace“, tvorby cenných papírů z půjček - prodávat kousky papíru, jež dávají právo na platby úroků nabíhajících na jednotlivé půjčky.

Co bylo původně drobným neduhem ekonomiky USA, vyrostlo do ohromných rozměrů v důsledku způsobu, jakým funguje kapitalistický úvěr. Protože se rozpíná do takové šíře - aktivy vyrůstajícími na zádech jiných aktiv, které všechny společně koření v subprimovém trhu -, začalo být velmi problematické hodnocení bankovních aktiv a v konečném důsledku také solventnosti bank.

Svou roli v tom sehrály také ratingové agentury, jež vyhodnocovaly rizika spojená s těmito aktivy.

To vše je neoddělitelnou součástí sekuritizace. Ovšem ze širšího pohledu není krize důsledkem špatné funkce ratingových agentur, ale selhání trhu. Finanční trh, o němž se předpokládá, že vyhodnotí vše co je nabízeno k prodeji a pak

tomu dá odpovídající cenu, zřejmě selhal, a to dramatickým způsobem. Ano, jednotliví aktéři musí přijmout svůj díl viny, ale skutečným viníkem je systém jako celek. Koneckonců se předpokládá, že jednou z klíčových funkcí bank v kapitalistické ekonomice je kontrolovat půjčovatele předtím, než jim budou poskytnuty peníze patřící v konečném důsledku vkladatelům. Z jakých důvodů předaly banky tuto funkci někomu jinému, který zřejmě nevykonával tuto práci dobře? A existuje na soudobých finančních trzích vůbec někdo, kdo pořádně kontroluje důvěryhodnost těch, kteří si půjčují z úspor jiných lidí?

Marx rozlišuje mezi dvěma druhy finančních krizí. Některé jsou pouze malým, povrchovým problémem vyvolávajícím paniku, jiné projevem mnohem hlubších problémů. Je velmi snadné oba druhy navzájem splést. Tak například zhroucení burzy roku 1987 vyvolalo naprostou paniku, která trvala jeden měsíc a po roce se podle všeho vytratilo. Jak vážná je tato krize?

Tohle je nejobtížnější otázka. Nechci dělat žádné předpovědi, protože člověk může za šest měsíců vypadat jako hlupák. Raději budu hovořit o širších determinantech krizí a vyvozovat závěry tímto způsobem. Marxova poznámka je velmi důležitá pro pochopení současných krizí a debaty o nich. Finanční krize jsou trvalým rysem současného kapitalismu. Každých pár let dojde k finanční krizi toho či onoho typu a jak říkáte, některé z nich odváne čas, zatímco jiné mají dlouhodobé a strašlivé důsledky, jako krize, jež začala v Japonsku před 15 lety. Ještě dodnes se Japonsko nevrátilo k tomu, čím bývalo.

Takže skutečnou otázkou je, zdali jsme teď svědky přechodné bouře nebo krize japonského typu. A další otázka zní: proč současný kapitalismus ze sebe neustále tyto krize vydává?

Abych odpověděl na první otázku, z toho, co se dosud událo, mám pocit, že krize může být hluboká a trvat dlouho. Většina předních světových finančních institucí drží nějaké

problematické cenné papíry nebo poskytla problematické půjčky. Než si tyto špatné úvěry najdou cestu ven a budou nějak řešeny, všechny zmíněné instituce budou mít potíže s poskytováním čerstvých úvěrů. A pokud není k dispozici čerstvý úvěr, kapitalistická ekonomika nefunguje dobře.

Než budou moci řešit problém špatných úvěrů, musí vědět, jak je velký. A to nikdo neví z důvodů, které jsem už zmínil. Čím déle ale bude trvat řešení, tím déle potrvá tíseň.

Je také zajímavé, že reakce těch, kdo jsou u moci, je zatím podobná reakci japonských úřadů začátkem 90. let. Japonci byli tehdy obviňováni z neschopnosti. Nejdřív si neuvědomovali, že banky drží tolik špatných dluhů, pak se vše snažili udržet pod pokličkou a předstírali, že vlastně o nic nejde. Pak zmrazili trh s bydlením. Pouze postupně přiznávali, jak je problém závažný. Dobrá - úřadům USA trvalo víc než tři měsíce, než začaly chápat rozsah problému. A teď mluví o zmrazení úrokových sazeb na subprimovém trhu.

Nevidím ale žádný zřejmý způsob, jak se s těmito problémy vyrovnat, i když bude zcela jasné, jak jsou velké. Tak například velké banky USA se na příkaz Bena Bernankeho, předsedy Federálního rezervního systému, pokoušejí vytvořit „superfond“, který by shromažďoval špatné úvěry a pomohl bankám vyčistit jejich portfolia. To je klasická reakce bank na takové problémy - v Británii jsme viděli podobnou věc za krize sekundárního bankovníctví počátkem 70. let. A podobně jako tehdy, také dnes odmítají zdravější banky v USA přispět do takového fondu penězi s otázkou „proč bych měl brát vaše problémy do své vlastní bilance?“ Je to opravdu bratrstvo vlků.

Když jste mluvil na nedávné ekonomické škole, jejímž hostitelem byl náš časopis, zdůraznil jste, že v poslední době došlo k burzovním a měnovým krizím, že ale v tomto případě jde o bankovní krizi. Mohl byste trochu víc objasnit, co to znamená?

Právě proto se pořád vracím k událostem v Japonsku v 90.

letech. Deset let různí západní komentátoři tvrdili: „K japonské krizi došlo, protože Japonci byli nešikovní.“ Japonská krize byla ale opravdovou bankovní krizí, jaká se v západních ekonomikách už dlouho nevyskytla.

Bankovní krize se liší od burzovní. Burza je v podstatě trhem zápůjčního kapitálu, s nímž společnosti kupují jiné společnosti. Ceny jsou založeny na očekávání a mají silně fiktivní prvek. Skutečně obchodované objemy zápůjčního kapitálu jsou navíc relativně malé. Je jisté, že propad burzy může potenciálně způsobit určité škody společnostem a bankám, ale jeho účinky mohou být také omezeny.

Banky, zejména velké komerční banky, jsou jiné - jsou základem kapitalistického finančního systému, protože vytvářejí většinu čerstvého úvěru a také peníze. Nepodobají se jiným finančním institucím podobných rozměrů jako jsou penzijní fondy. Jestliže banky mají špatné úvěry a nedokáží je zvládnout, nemůže dobře fungovat finanční systém jako celek.

Právě toho jsme dnes svědky. Epicentrum krize se nachází na peněžním trhu, který není schopen správně fungovat od konce srpna 2007. Peněžní trh je místem, kde si banky navzájem půjčují, což je pro kapitalistické finance něco zcela zásadního. Půjčování na peněžním trhu dává bankám flexibilitu a je spolehlivým způsobem oceňování toho, co prodávají. Od srpna přešel peněžní trh ze stavu úplného zmražení k pouhému pobabávání. Zřejmou příčinou je, že si banky navzájem nevěří, protože všechny mají aktiva, jež jsou nakažena subprimovými půjčkami. Hluboká nejistota na peněžním trhu znamená, že finanční systém má stále větší potíže s vytvářením čerstvého úvěru.

Jak může tato krize úvěrového systému zpětně ovlivnit širší systém produktivního kapitálu?

Krize posledních let se dost liší od krizí 19. století, jež analyzoval Marx, stejně jako od krizí 70. let, které mnozí z nás zažili z první ruky. Tradičně banky půjčovaly výrobním podnikům a jejich zisky byly

částí nadhodnoty vytvořené ve výrobě, vyplácené bankám jak úrok. Dnes se velké společnosti tvořící jádro reálné akumulace spoléhají stále méně na bankovní půjčky a obecně na vnější finanční zdroje. Zdá se, že investice jsou stále více financovány z nerozděleného zisku. V důsledku toho musely finanční instituce v posledních dvou až třech desetiletích hledat jiné zdroje zisku. A to znamenalo postupně se přesouvat do oblastí, jež nejsou přímo spojeny s vytvářením hodnoty a nadhodnoty.

Tím se finance staly relativně autonomní ve vztahu k výrobním podnikům a začaly také rychle růst. Proces reálné akumulace a vytváření hodnoty se co do růstu s nimi nemohl vůbec srovnávat.

Takže se banky horlivě angažují v expanzi spotřebitelských úvěrů a úvěrů na bydlení. Mnohem více se také zabývají zprostředkováním účasti korporací a jiných entit na finančních trzích. Namísto přímého poskytování půjček velkým společnostem jim banky účtují poplatky za pomoc při umísťování akcií, dluhopisů a jiných cenných papírů na otevřených trzích. Nejrychleji rostoucím zdrojem zisků je u bank spotřebitelský úvěr, hypoteční půjčky a příjmy z poplatků.

Tímto způsobem byla do bank jakoby zabudována nabídka k vytváření bublin, zvláště u půjček na spotřebu a bydlení. Jestliže banky očekávají, že dostanou stále více zisku z úroku čerpaného z mezd a platů, a nikoli z nadhodnoty, pak mají problém. Neexistuje záruka, že mzdy a platy v budoucnu systematicky porostou. Ve skutečnosti v USA reálné mzdy posledních 20 let stagnovaly.

Jiným způsobem, jak říci totéž, je, že pokud se banky soustředí na půjčování soukromým osobám, jejich možnosti jsou omezené. Mohou zvýšit své zisky tím, že si přivlastní větší část mzdových příjmů, což ale má zřejmě své hranice, zejména pokud reálné příjmy nestoupají. Banky také mohou u různých aktiv vyrábět cenové bubliny. Pokud ceny finančních aktiv stoupají, banky mohou získat dodatečné zisky tím, že na trh přitáhnou nové skupiny pod záminkou kapitálových

zisků a bezpečných půjček. Jestliže například banky vytvoří bublinu z bydlení, vzniká dojem, že lidé bohatnou beztoho, že by jim přitom nutně musely růst reálné příjmy. Na trh vstupují nové skupiny půjčovatelů, nebo stávající se zadlužují více, a banky mají dodatečné zisky z toho, že přeměňují rostoucí část agregátního příjmu na zápujčnický peněžní kapitál.

Když taková bublina praskne, první, koho to zabolí, jsou pracující a další lidé, kteří si půjčili příliš mnoho. Miliony lidí v USA už přišly o dům, nebo o něj přijdou v průběhu tohoto a příštího roku. Je šokující, že dnes oficiálně nepadne ani slovo o jejich neutěšené situaci. Ovšem když jsou prasknutím bubliny postiženi pracující a další lidé, trpí spotřeba a to pak dopadá také na reálnou akumulaci.

Je jasné, že nejde o tentýž mechanismus, jaký je popsán v klasické marxistické analýze, kde si kapitalistická firma půjčuje, nadměrně rozšíří výrobu, není schopna prodat své zboží a proto nemůže dostát svým finančním závazkům vůči bankám a jiným institucím. Firma je pak nucena omezit svou produkci a dokonce i vyhlásit bankrot. V současné krizi působí jiný mechanismus. Bude mít dopad na reálnou ekonomiku, ale jeho cesty budou nezvyklé. Koneckonců banky čerpají svůj zvýšený zisk z mezd a platů. Číslo a podíl individuálního disponibilního příjmu, který získávají banky, jsou výmluvná. Podle Federálního rezervního systému průměrná část disponibilního osobního příjmu použitá na splácení dluhů trvale roste, od začátku roku 1983 do června 2007 stoupla z 15,6 na 19,3 procenta.

A důvodem je menší počet příležitostí finančního kapitálu, jak se se ziskem uplatní ve výrobě?

S takovou formulací bych byl opatrný. Nejde ani tak o to, že reálná akumulace nevytváří dostatek výnosných možností pro bankovní půjčky. Spíše je to tak, že výrobní kapitály dokáží stále častěji uspokojovat své finanční potřeby buď z vlastního nerozděleného zisku, nebo půjčováním na otevřených trzích dluhopisů a dalších instru-

mentů. Velmi zřetelné je to u japonských společností, které se ve financování historicky spoléhaly na velké banky. Když dnes chtějí pro své investice vnější zdroje, spíše umístí své dluhopisy na mezinárodní trhy. Banky byly z tohoto podnikání vytlačeny a musí hledat jiné způsoby, jak být samy ziskové.

V této souvislosti je také třeba připomenout, že značné zisky přicházejí bankám od jednotlivců – za správu bankovních účtů, peněžní převody, provádění plateb, bezpečné deponování peněz a tak dále. To jsou jednoduché operace s penězi.

Stručně řečeno, banky byly v posledních deseti až dvanácti letech velmi ziskové. Přivlastnily si značnou část mezd a platů obyčejných lidí tím, že jim buď poskytovaly půjčky, nebo spravovaly jejich platby a vklady. Vzniká přirozeně otázka, jestli byly banky aspoň v těchto aktivitách efektivní. A odpověď zní, že pro takovou efektivitu neexistuje vůbec žádný důkaz. Je faktem, že mainstreamové empirické studie bank v USA a Británii docházejí systematicky k závěru, že banky jsou neefektivní a velmi drahé. Každý, kdo se pokusil poslat prostřednictvím banky peníze z Británie do zahraničí bude vědět, co mám na mysli.

Martin Wolff a různí další autoři citují ve Financial Times údaje ze studie Mezinárodního měnového fondu o globálních bilancích, zveřejněné před dvěma lety. Zásadní kořeny krize spočívají podle nich v přesunu finančních fondů z východní Asie přes Pacifik do USA – a nyní v přesunu fondů od firem USA, které vkládají peníze do finančních trhů – což vytváří masu hotových peněz hledajících uplatnění.

To je velmi důležitá součást celkového obrazu. Víme, že v globálním měřítku vytvářejí některé země ohromné přebytky – zejména Čína, v mnohem menší míře Indie, a posledních dvou až třech letech stále víc také vývozci ropy, Rusko a země Zálivu. Vývozci ropy už možná jako celek předběhli Čínu. Tyto finanční přebytky vznikají z přebytků obchodních bilancí. Také toto je, pokud jde

o rozvojové země, nový a patologický jev, s výjimkou vývozců ropy. Rozvojové země by si v raných stádiích svého vývoje neměly přisuzovat přebytky obchodních bilancí na účty, protože to znamená, že akumulují úspory na úkor investic. Tak by kapitalistický vývoj probíhat neměl. Určitě to není způsob, jak posilovat poptávku a vytvářet pracovní místa v zemích, kde panuje rozsáhlá chudoba.

Nicméně přebytky šly do zahraničí, zejména do USA kde se hroutí úspory a spotřeba ve srovnání s příjmy dosahuje bezprecedentní úrovně. Většina objemu přebytků šla do amerických vládních dluhopisů, které nakupují centrální banky rozvojových zemí. Tyto fondy představují určitou formu půjček poskytovaných Spojeným státům několika chudými zeměmi. Značné objemy ovšem šly také do sekuritizovaných aktiv, což koneckonců podpořilo prudký vzestup sekuritizací a subprimových půjček.

Tato skutečnost má mimo jiné za následek, že krize je vskutku globální. Hluboce problematická aktiva jsou dnes v držení finančních institucí po celém světě. Nejsou to prostě jen USA. V tomto okamžiku nemůžeme vědět, v jakém rozsahu k tomu došlo. To bude jasné až tehdy, když se krize rozvine.

Finanční krize je pravděpodobně milníkem ve zvratu těchto hluboce patologických kapitálových toků. Já očekávám, že v blízké budoucnosti v Americe podstatně vzrostou úspory. Záchvat utrácení v USA fakticky skončí. Už nyní se vnější deficit USA zmenšuje s tím, jak se zlepšuje jejich obchodní bilance a roste export. Bezprostřední příčinou toho je samozřejmě silný pokles hodnoty dolaru.

Celosvětové důsledky není snadné posoudit. Zdá se ale být jasné, že za to bude dál platit dolar a že to bude mít důsledky pro americkou hegemonii. Velmi velké suverénní fondy producentů ropy – jež spravují přebytky nahromaděné za poslední dva nebo tři roky, kdy ceny ropy dosáhly závratné výše – už nyní naznačují, že budou diverzifikovat na úkor dolaru tím způsobem, že budou kupovat aktiva denomi-

novaná v jenech nebo eurech. Pokud k tomu dojde ve velkém měřítku, značně tím utrpí postavení dolaru jako hlavní rezervní měny.

Je zajímavé, že vládnoucí třída USA jakoby dnes nepovažovala toto nebezpečí za hlavní. Pro mne je to nejnepodnadnější aspekt jednání předsedy Federálního rezervního systému Bena Bernankeho v posledních několika měsících. Když před ním vystala domácí krize společně s nejistou pozicí dolaru, rozhodl se opustit dolar. To je příznak obav, které v tomto okamžiku pocítuje vládnoucí třída USA – obav, že se domácí hospodářská situace vymkne kontrole a že přitom mohou podstoupit riziko, že se dolar propadne a ztratí část mezinárodních zachytých bodů, pokud mají zachovat v dobrém stavu domácí ekonomiku. Jestli je tento jejich úsudek správný, je ovšem jiná otázka.

Mohl byste říci více o roli centrálních bank a jejich vztazích na stát?

Prožili jsme tři desetiletí liberalizace a globalizace. Od finančních institucí a všech, kdo jsou s nimi spojeni slycháme, že stát je nevýznamný, že stát nemůže přebírat odpovědnost za trh a různé jiné otřepané fráze. Jakmile se ale objeví krize, jdou s čepicí v ruce za státem a žádají, aby je zachránil, jak se stalo v Británii při zhroutení banky Northern Rock. Je tedy zřejmé, že argument o nevýznamnosti státu je ideologický. Skutečným problémem je pochopit, jak dnes stát funguje, jak se změnila jeho role.

Centrální banky mají v této souvislosti velký význam. Stát stejně jako vládnoucí třída zde postupoval velmi chytře. Prosadili nezávislost centrální banky – tj. oddělení rozhodování o měně od volebního procesu, který poskytuje určité možnosti kontroly, což byl od nich inteligentní tah. Měnová politika se stala výlučným hájemstvím odborníků a veřejnost o ní nemá co diskutovat. To je nesmysl. Stejně tak, jako je daňová politika předmětem veřejné debaty, lidových požadavků a třídního boje, měla by jím být i měnová politika.

Jednou z věcí, které si v této souvislosti dostatečně neuvědomujeme je, že přes všechny deregulace posledních 20 až 30 let zůstal neohrožen monopol centrální banky na finální platební prostředek. Ve financích mohlo dojít k neuvěřitelným inovacím, ale jediné centrální banka má právo vydávat zákonné platidlo, na něž se nakonec proměňují všechny ostatní druhy peněz. Jinými slovy ideologie volného trhu chce mít volné trhy všude s výjimkou peněz. To je nejhlubší rozpor v samém srdci neolibe-

rou.

A tak je peněžní trh naprosto ovládan centrální bankou, která vydává zákonné platidlo a tím zásobuje ostatní banky hotovostí. To dává centrální bance obrovskou moc nad finančním systémem. Protože právě peníze centrální banky potřebují všechny ostatní instituce, aby mohly vyrovnávat své účty. Jsou konečným ztělesněním hodnoty, jak řekl Marx obecněji o penězích. Protože ovládá přísun peněz, může ústřední banka rozhodujícím způsobem ovlivnit úrokové sazby v celé

ralismu. Pokud jste opravdový neoliberál, pokud opravdu věříte, že trh je tak úžasná věc, pak byste ho také měli nechat organizovat peníze, protože peníze jsou klíčovou komoditou kapitalistické ekonomiky. Proč by měl být volný trh pro všechno s výjimkou peněz? Neoliberalismus nemá v konečném důsledku žádnou logiku. Když přijde na tuto otázku, ekonomové hlavního proudu považují každého, kdo by chtěl ponechat vydávání peněz na volném trhu, jednoduše za podivína. Ale když se zeptáte, proč by nemohla existovat obecnější regulace ekonomiky, jestliže existuje regulace peněz, nazvou vás „extrémis-

ekonomice.

Měl bych ale zdůraznit, že i když je dnes centrální banka opravdu velmi mocná, pravděpodobně mocnější než kdykoli v dosavadních dějinách kapitalismu, neznamená to, že může dělat, co se jí zachce. Slabiny centrálních bank a omezenost jejich moci se vyjevily velmi jasně za katastrofy Northern Rock. Zajišťování peněz a hotovosti bankám se muselo podřízovat vnějším tržním tlakům a mohlo probíhat jen ve velmi úzkém rámci, který vytvářel rizika pro všechny účastníky. Nemyslím si, že z toho Bank of England vyšla s vlajícími prapory, protože její kroky pravděpodobně zůstaly nedostatek

hotovosti a nájezd vkladatelů na Northern Rock.

Příklad Japonska podle všeho dokazuje, že se vládnoucí třída může dostat do jámy, z níž je velmi těžké vylézt. Druhá nejsilnější kapitalistická třída, navíc velmi samostatná, strávila těmito neúspěšnými pokusy 15 let. Někteří z autorů Financial Times vyjádřili nejasné obavy, že se do stejné situace může dostat vládnoucí třída USA. Nebo se podívejme na Northern Rock. Je neuvěřitelné, že britská vláda mohla přijít o polovinu peněz, které do této banky vložila. Z toho vyplývá, že situace je mnohem vážnější, než si někteří z nás mysleli v srpnu. Vy říkáte, že možnosti jednání státu v takové situaci mají určité meze.

Centrální banka je také banka. Může se to zdát přehnané, ale i centrální banka může zbankrotovat. Přinejmenším nemůže pořád přebírat bezcenná aktiva, protože její bilance začne vypadat velmi špatně. To souvisí s Bank of England a Northern Rock. Centrální banka půjčila bankě Northern Rock na záruku jejími aktivy, což není nic jiného než různé hypotéky a jiné půjčky, které Northern Rock uzavřela v minulosti. Pokud by aktiva Northern Rock ztratila veškerou hodnotu, Bank of England by přišla o spoustu peněz. Určitě by už nemohla půjčit za podobných podmínek dalším dvěma nebo třem bankám beztoho, že by vážně poškodila své vlastní zdraví.

Vynásobte to teď nějakým velkým číslem a uvidíte, před jakým problémem by mohl potenciálně stát Ben Bernanke ve Federálním rezervním systému. Banky USA získaly za posledních několik let tolik pochybného papíru, že ho teď mají celý kopec. Už z něj odepsaly 50 miliard dolarů a odhady dalších špatných úvěrů se pohybují mezi 200 a 500 miliardami dolarů, s divokými odhady v biliónech dolarů. Podle toho, jak se bude krize dál odvíjet, budou potřebovat na řešení problému další finance. Federální rezervní systém je nemůže poskytnout přímo,

může ale sehrát klíčovou roli v organizování dodávky. Samozřejmě nakonec mohou do věci vstoupit jiné nástroje státu, zajistit další financování, prominout dluhy a tak dále. Ale to jsou krajní nouzové zásahy, jež obvykle přinášejí značné politické a institucionální náklady. Něco takového nechce vládnoucí třída dopustit, protože to velmi jasně vyjevuje povahu třídní moci a nejsou žádné záruky hladkého řešení.

Abychom to řekli jinak, ústřední banky mají v součas-

né krizi klíčovou roli, ale nemusi nutně vidět okamžité východisko z ní. To je klasický příklad rozporného kapitalistického vývoje. V okamžiku největší moci centrální banky jsou také vidět její fenomenální slabiny. Bernanke vypadá jako žalostná, větry bičovaná postava, která neví, jakým směrem se dát. To nesouvisí s jeho osobními slabínami ve srovnání s Alanem Greenspanem. Určitě má mnohem lepší akademickou kvalifikaci než Greenspan. Ne, věc je v povaze bouře, která ho

obklopuje.

Chci dodat poslední věc, o níž jsem se nepřímo zmínil už dříve. Myslím si, že by levice měla trvat na tom, že úvěr a měnová politika jsou legitimní oblastí kritiky, dotazování, veřejné debaty, třídního boje a radikálních požadavků. Měnová politika je pro současný kapitalismus zásadní. Právě kvůli rostoucí autonomii finančního systému, který narostl do tak obrovských rozměrů, si finance neprávem nárokují tvorbu měnové politiky a vyhláší ji za

záležitost odborníků. Přitom ale cenu za nepořádky způsobené financemi platí obyčejní lidé v USA, Británii i jinde. Levice by měla zdůrazňovat, že obyčejní lidé mají právo na racionálnější organizaci finančních záležitostí, která si bude brát k srdci jejich vlastní zájmy. Mají také demokratické právo hodnotit a kontrolovat úvěrovou a měnovou politiku.

INTERNATIONAL SOCIALISM,
č. 117, PROSINEC 2007
PŘEKLAD Z ANGLIČTINY
RUDOLF PŘEVÁTEL

Historie:

O sionismu, imperialismu a antiimperialismu II

Vytvoření státu Izrael bývá někdy chápáno jako jeden z důsledků holocaustu. V tomto duchu je pak také argumentováno, že židovský stát měl vzniknout spíše na území Německa, hlavního pachatele židovského genocidia a ne na úkor Palestinců na jejich území.

Výše uvedené argumenty jsou zcela neudržitelné. Předně, sionistické hnutí usilující o zřízení židovského státu v Palestině vzniklo dávno před holocaustem. Uprchlíci židovského původu se tak přidávali k již existujícímu hnutí. Před holocaustem většina z nich sionisty nebyla a po osvobození, se svými hrůznými zkušenostmi, se buď stali komunisty a usilovali o radikální přeměnu světa, kde se již nic podobného stát nemůže nebo hledali nový bezpečnější domov. Je pochopitelné, že přeživší z Německa nebo Rakouska prostě nemohli již nadále žít mezi lidem, který se k nim tak bestialním způsobem zachoval. A ani další evropské země nebyly přiměřenou zárukou bezpečnosti. Antisemitismus, zločinná doktrína, která vyvrcholila holocaustem, je, ať se to někomu líbí nebo ne, integrální součástí tzv. západní civilizace. A ani hrůzná odhalení čeho všeho je schopen, bezprostředně po válce, nebyla sto uhasit tento plamen zloby a nenávisti, a dokonce ani ztlumit. Ve východní Evropě se znovu rozhořívá, dochází k pogromům a jsou zabíjeni lidé. A dokonce i v USA právě po válce eskaluje antisemitismus. Neoptimálnější možnost, která se uprchlíkům nabízí je tedy dát se k sionistům.

A rovněž druhý argument,

že židovský stát měl vzniknout v Německu je neudržitelný. Nejen proto, že sionisté trvají na Palestině, uprchlíci by jistě dali přednost jistotě bezpečné domoviny, před nejistotou ilegálního příchodu do Palestiny, která byla tehdy pod britskou správou. Nerealnost tohoto druhého argumentu spočívá zejména v tom, že jestliže v administrativě USA se připravují již na příští střet s Východním blokem a počítají s Německem jako se spojeneckou zemí.

Rovněž nelze souhlasit s názorem, že rezoluce OSN o rozdělení Palestiny, umožňující založení židovského státu byla přijata na nátlak mezinárodního veřejného mínění. Důvodem proč mohl židovský stát vzniknout byla snaha SSSR a USA využít ho jako nástroj k prosazování svých zájmů na Blízkém východě. Tlak mezinárodní veřejnosti byl pro ně ovšem nezanedbatelnou podporou. Levicové a vůbec pokrokové kruhy založení státu Izrael skutečně velmi uvítaly. Dělo se tak jednak proto, že v tomto počínu viděly akt protikoloniálního národní emancipace. V intervenujících arabských státech pak viděly nástroj britského imperialismu zachovat svůj vliv v Palestině. Pochopitelně, že k popularitě sionismu v této době přispěl také soucit s oběťmi nacistického

genocidia. Zcela neudržitelná byla rovněž situace židovských uprchlíků v člověka nedůstojných podmínkách britských táborů. Ve skutečnosti řešení tohoto problému znamenalo, že se v uprchlických táborech, v neméně otřesných podmínkách, ocitli místo Židů Palestinci. A tato situace trvá již skoro šedesát let. O žádném skutečném řešení nemůže být tedy ani řeč.

Dalším důvodem podpory sionismu v levicových kruzích byla jistá tradice levicového myšlení v židovském intelektuálním prostředí, která se částečně promítl i do sionistických kruhů. Sionisté tak byli často chápáni jako nositelé socializujících a demokratických idejí na Blízkém východě. Takový pohled ovšem zcela podceňuje nacionálně-buržoazní charakter sionistické doktríny. A například některé pokusy sloučit marxismus a židovský nacionalismus (zakladatelem těchto koncepcí je B. Borochof) jsou již svou podstatou neudržitelné a neznamenalají ve skutečnosti syntézu marxismu se sionismem, ale popření marxismu židovským nacionalismem. Považovat sionismus prvních let po založení státu Izrael za svou podstatou socializující je tedy zcela nepodložené. I v rámci sionistického hnutí existovaly vždy menšíiny, svým vlivem

ne příliš významné, které prosazovaly myšlenku federalizace židovského a arabského národa v Palestině s možností postupného srůstání v jeden palestinský národ. Kromě toho, ne všichni Izraelci židovského původu jsou sionisté. A nemám na mysli jen ortodoxní Židy. Komunistická strana Izraele, ať si je jakkoli stalinistická, nikdy sionistická nebyla. Je to jediná strana v Izraeli jejíž členové jsou jak židovského tak arabského původu. Rovněž v některých kibucech vedle sebe žijí lidé různého původu doslova jako bratři. Právě takové ostrůvky tolerance a kooperace jsou důkazem toho, že jiná Palestina je možná.... nebo spíše, bohužel, ukázkou Palestiny o kterou jsme přišli.

Ovšem Izraelský stát je bezpochyby rasistický. Tak jako hitlerovské Německo rozlišovalo na rasovém základě mezi pouhým důstojným příslušníkem a občanem, přičemž pouze ten druhý byl plnoprávný, rozlišují se i v Izraeli (byť jsou si formálně všichni rovni) státní příslušníci podle toho jestli jsou nebo nejsou židovské národnosti. A pouze Židé jsou fakticky plnými nositeli občanských práv. Židovské národnosti je ten, kdo má židovské vyznání. A o tom, kdo může mít židovské vyznání rozhodují náboženské

předpisy, halacha (Judajismus je dědičný v mateřské linii.). V takto, na náboženském základě pojeté konstrukci národnosti lze spatřovat jednu ze slabin sionismu. Je totiž zcela nemoderní. V moderní společnosti je vyznání do značné míry chápáno jako soukromá záležitost. A sionistické pojetí národa je zcela v rozporu s touto dosti klíčovou zásadou moderní svobodné společnosti.

Naskytá se rovněž otázka, podařilo se sionismu skutečně vytvořit Židovský národ? Pravděpodobně kladnou odpověď bychom dostali, pakliže bychom otázku vztáhli pouze na případ Aškenasiů (tj. židů z Evropy) žijících v Izraeli. V případě Aškenasiů mimo Izrael již s obtížemi. A sefardští židé, tedy židé původem z muslimských zemí (s trochou nadsázky lze říci Arabové židovského vyznání), kteří se do Izraele stěhují zejména v padesátých letech v souvislosti s protizidovskými náladami v regionu té doby, Sefardové přicházejí z oproti aškenasiům zaostalejšího prostředí. Aškenasiové na ně hledí z patra a sami se oproti Sefardům považují za „něco víc“. propast mezi těmito dvěma skupinami se dosud nepodařilo přemostit. Pochopitelně jsou Sefardové oproti Aškenasiům obvykle podstatně ekonomicky slabší. Politicky jsou Sefardové konzervativně orientovaní. Nežádka zastávají i krajně pravicové názory. Oproti Aškenasiům mají podstatně vyšší porodnost. Konfliktní vztah mezi Sefardy a Aškenasii představuje jeden ze základních rozporů uvnitř izraelské společnosti. Stěží můžeme mluvit o tom, že by obě tyto skupiny dohromady tvořily jednotné národní společenství. V tomto směru tedy sionismus neuspěl.

Izraelská společnost v prvních letech po založení státu nestavěla svou identitu jako identitu přeživších. Naopak, v této době jako by se snažila utéci před děsivou zkušeností mnoha svých občanů. Čile se pouští do ekonomického rozvoje. Důležitým ekonomickým partnerem této doby je dokonce SRN (SRN vyplácí obětem nacismu také odškodné). Paměť na prožitou hrůzu jako by se vracela až koncem padesátých let, a vlastně až v souvislosti s Eichmannovým procesem, počátkem šedesátých let. V západní společnosti se pak hlavním strážcem vzpomínky na holocaust, jakožto hlavního mementa pro přítomnost i budoucnost stává nekomunistické levicové-intelektuální prostředí. Vzpomeňme například Adorna, pro kterého je

fakt Osvětlení základním parametrem, kterým je třeba všechno jednání poměřovat.

V roce 1947 získává nezávislost Indie, nejceněnější klenot v britské koruně.

V roce 1952 Je skupinou pokrokových důstojníků, v čele s Gamálem Adálem Násirem, svržen stagnující monarchistický režim. V Egyptě Násir propaguje arabskou jednotu a protiimperialistický boj. Z toho důvodu podporuje Frontu národního osvobození, která od roku 1954 vede v Alžírě boj proti francouzským kolonizátorům. Tento osvobozenec-ký boj začíná ve stejném roce, kdy francouzští imperialisté utrpěli fatální porážku u Dien Bien Phu, což znamená konec jejich vlády v Indočíně.

V Indonésii se do čela státu dostává pokrokový politik Sukarno. Nově získané sebevědomí zemí třetího světa bylo veřejně manifestováno na jeho první konferenci v Bandungu v roce 1955. Na tomto kongresu ohromně vzrostla autorita vůdců třetího světa Nehrua, Sukarna a Násira.

G. A. Násir se snaží o společenskou i ekonomickou modernizaci Egypta. Původně hledá pomoc i u USA. USA však Násirovi nedůvěřovaly. Přiměly Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj, aby neposkytovala Egyptu úvěr na stavbu Asuánské přehrady. Tento projekt byl pro zemi životně důležitý, neboť bylo třeba zavlažování získat novou zemědělskou půdu a tak zvýšit produkci potravin pro stále rostoucí Egyptskou populaci. Násir se začíná orientovat na SSSR a státy Východní Evropy. Kromě technologií odsud mimo jiné získává zbraně a vojenskou techniku.

Egypt pod Násirovým vedením usiluje o vlastní cestu rozvoje tzv. Arabský socialismus. Průmyslová výroba je etatizována a počátkem šedesátých let činí již 80%. Egypt se stává zemí se státní kapitalistickou ekonomikou.

Co se týká politického systému nejedná se pochopitelně o demokracii v západním pojetí. Násirovský režim je možno charakterizovat jako autoritářsko-populistický systém jedné masově podporované strany, který nepřipouští opozici. Násir tvrdě potíral islámské fundamentalisty (Muslimské bratrstvo) a komunisty. Pronásledování komunistů přestalo až počátkem šedesátých let v souvislosti se stále těsnějším sblížením s Východním blokem.

Už bylo řečeno, že Násir usiloval o panarabskou jednotu.

Na čas se mu podařilo vytvořit konfederaci se Sýrií pod názvem Sjedenocená arabská republika. Tento název si Egypt ponechal i po rozpadu soustátí.

Největší Násirův politický triumf představuje suezská krize v roce 1956.

Ve snaze získat prostředky, pro své modernizační projekty, znárodnil násirovský Egypt společnost Suezského průplavu. (Dodejme, že na to měl podle mezinárodní smlouvy z roku 1888 nárok). To se pochopitelně dotklo zájmů francouzských a britských akcionářů společnosti. Rozhodli se uštědřit Egyptu lekci. Spolu s Izraelem, který se obával rostoucího vlivu Egypta v arabském světě i podporou protizraelských palestinských bojovníků, vymysleli plán. Izrael napadne Egypt (pod záminkou otevření Egyptem uzavřené Tiranské úžiny) a britská a francouzská vojska pak zasáhnou údajně ve snaze oddělit bojující strany. Tento plán zpočátku vycházel. Ztroskotal však na odporu vlády USA, pro kterou podpora této kolonizá-torské akce Velké Británie a Francie byla politicky nevýhodná. Britská, francouzská a izraelská vojska se musela stáhnout, a na Sinajském poloostrově byly po odchodu izraelských vojsk rozmístěny jednotky OSN.

Již jsme se zmínili o tom, že násirovský Egypt podporoval činnost palestinských protisionistických bojovníků tzv. feddajínů. V Káhiře roku 1964 se řada palestinských odbojových skupin sjednocuje a zakládá Organizaci pro osvobození Palestiny (OOP). V základním dokumentu, chartě OOP, se vyhláší, že ozbrojený boj je jediná cesta k osvobození Palestiny. Palestinci jsou považováni za nedílnou součást jednotného arabského národa. Odmitnuta je existence židovského národa. Židé usazení v Palestině do roku 1947 jsou Palestinci židovského vyznání. Ti, kdož se zde usadili po roce 1947 musí odejít.

Od konce padesátých let Izrael ve snaze zúrodnit Negevskou poušť odvádí a využívá většinu vody z Jordánu, ačkoli ze 70% pramení mimo jeho území. Tento konflikt eskaluje již beztlak napjatou atmosférou mezi Izraelem a jeho sousedy.

Z území Sýrie i Jordánska podnikají na území židovského státu útoky feddajínové. V rámci odvetné operace Izraele dochází 7. dubna 1947 k ozbrojenému střetu Izraelské a syrské armády. Izraelské stíhačky sestřelily šest syrských bombardérů pak

zaútočí na syrské území a dostanou se až do blízkosti Damašku. Sýrie vyzve Egypt, aby dostal svým závazkům ze spojenecké smlouvy uzavřené v roce 1966. Egypt odpoví Sýrii, že smlouva se vztahuje toliko na útok zcela zásadní povahy. Na druhé straně varuje Izrael před pokračováním v útocích na syrské území.

Jako odvetu za palestinské útoky z území Jordánska, zlikvidují izraelské ozbrojené síly palestinskou vesnici v Jordánsku. Ačkoli se jordánský král snaží udržovat s Izraelem dobré vztahy, je pod tlakem veřejnosti nucen tyto postoje opustit a později, 30. května, uzavřít spojeneckou smlouvu s Egyptem.

Před tím ovšem, v polovině května, se k syrským hranicím přesouvá značný počet vojsk. Tento přesun nasvědčuje tomu, že se Izrael chystá zaútočit na Sýrii. Egypt 16. května vyhláší mobilizaci a žádá velitele jednotek OSN na Sinaji Thanta o částečné stažení. Thant odpoví, že částečné stažení není možné, pouze úplné. Násir souhlasí. Egypt pak zablokuje pro izraelské lodě Akabský záliv a Tiranskou úžinu. Toto egyptské opatření je v rozporu s mezinárodním právem a Izrael na ně reaguje prohlášením, že se rovná fakticky vojenskému útoku. V souvislosti s touto blokadou je třeba si vysvětlit některé skutečnosti. Předně, toto opatření má především symbolický význam. Je to gesto, kterým si chce Násir zachovat tvář. Již v minulosti bylo v případě zablokování této cesty izraelským lodím umožněno, aby si vyvěsily vlajky neutrální země a pak je jim povoleno proplout. I nyní je tato možnost Izraeli nabídnuta, ten ji však odmítá. Pravděpodobně usiluje o eskalaci konfliktu. V Izraeli existují krajně šovinistické kruhy, které sní o vytvoření tzv. Velkého Izraele. A taky likvidace syrského režimu podporujícího feddajíny by Izraeli přišla vhod.

Údálosti na sebe nenechaly dlouho čekat. 1. června byla v Izraeli vytvořena vláda národní jednoty. Ministrem obrany se stal šovinista Moše Dajan.

Na stranu Egypta se postavili vedle Sýrie Jordánsko, Irák a pochopitelně palestinský Al-Fatah.

Co se týká poměru sil, je sporné, zdali se početní stav mužstva koalice arabských států vyrovnal 300 tisícům izraelských vojáků. Musíme si uvědomit, že nezanedbatelná část egyptských ozbrojených sil je nasazena v Jemenu do boje proti tamním konzervativcům podporovaným Saudskou Arábií. Arabská koali-

ce měla možná mírou převahu v počtu letadel a tanků. Na druhé straně měla podstatně nižší úroveň velitelských kádří i v dalších oblastech logistiky. Disponovala horšími zpravodajskými informacemi. Tváří v tvář tomuto stavu se teorie, že se Egypt a spojenci chystali zaútočit na Izrael a porazit ho jeví přinejmenším jako nepravděpodobná. Válku v každém případě začal Izrael 5. června 1967. Již během prvního dne zničil podstatnou část Egyptského letectva, většinou ještě na zemi. Během šesti dnů pak arabskou koalici na hlavu porazil. Izrael obsadil východní Jeruzalém, Západní břeh Jordánu, Gazu, celý Sinajský poloostrov, Golanské výšiny.

Porážkou arabské koalice prokázal Izrael zájmům USA obrovskou službu. Byl odstraněn násirovský vliv v celé oblasti. Od teď se stává nejdůležitějším spojencem v tomto z hlediska ropných zájmů velevýznamném regionu (Dalšími významnými spojenci USA v oblasti jsou Turecko a až do revoluce v roce 1979 také Irán.).

Izraelské vítězství však znamenalo vážné zhoršení vztahů mezi SSSR a USA. Došlo k telefonátům po horké lince. Premiér Kosygin Američanům pohrozil, že „když chtějí válku tak jí budou mít“.

Nastalou situaci po šestidenní válce bylo třeba řešit. Výsledkem byla rezoluce rady bezpečnosti OSN 242. Tato rezoluce požaduje stažení Izraelských ozbrojených sil z území obsazených v nedávné válce. Dále, ukončení válečného stavu v bezpečných a uznaných hranicích ve svobodě před jakýmkoli akty nebo hrozbami násilí. V rezoluci je také požadováno spravedlivé řešení problému uprchlíků.

Tuto rezoluci Izrael ovšem odmítá splnit. A USA toto odmítní svému nejdůležitějšímu spojenci v oblasti tolerují.

Zpočátku se Izrael dušoval, že jediný důvod okupace arabských území je zajištění vlastní bezpečnosti. Prý je připraven se okamžitě stáhnout, jakmile dostane odpovídající bezpečnostní záruky.

Ze začátku Izraelci také rádi vydávali svou přítomnost na arabských územích za „osvícenou okupaci.“

Ve skutečnosti není pravda ani jedno ani druhé. V rozporu s mezinárodním právem budují na okupovaných územích izraelské osady, což opravdu nesvědčí o „ryze bezpečnostních“ důvodech jejich přítomnosti. A o „osvícené

okupaci“ už Izraelci radši sami nemluví.

A jak reagovala na Šestidenní válku společnost na Západě? Izrael si bezpochyby získal velké sympatie konzervativních kruhů. Zejména v USA se to začalo odrážet i ve vztahu k místní židovské komunitě. Až doposavad neměli američtí židé na různých ustláno. Nebyli plně emancipovanou společenskou skupinou. Americké konzervativní kruhy byly ve větší nebo menší míře často antisemitští. To se teď postupně začínalo měnit. Pomalu, ale přece. Západní společnost (a zase, zejména americká) byla teď ochotnější naslouchat židovským spoluobčanům vyprávění, o katastrofě, která postihla evropské židovstvo v době nacismu. Obeznamení s tématem holocaustu se postupně stává součástí vzdělávacího systému. Píší se knihy, pořádají se přednášky, natáčejí se filmy, otevírají se muzea. Všechno s tematikou holocaustu. Je pochopitelné, že se v kapitalismu toto všechno komercializuje. Je to otřesné, ale toto hrůzné téma se v současnosti stává výnosným kšeftem.

Ovšem téma holocaustu se stává tak populárním také a zejména z jiného důvodu. Sionistická propaganda ráda vydává nepřátelství Arabů (a muslimů) vůči Izraeli za cosi analogického nacistickému antisemitismu. Tedy, arabští (muslimští) odpůrci Izraele se tak stávají jakýmsi pokračovateli nacistů. Boj židovského národa o fyzické přežití tak údajně neskončil porážkou hitlerovského Německa a jeho spojenců. Stále ještě není rozhodnuto, ale my dnes můžeme přispět k tomu, aby strůjci nového holocaustu neuspěli. Téma nacistického genocidia má tedy za úkol mobilizovat ve prospěch podpory Izraele, státu, který provádí rasistickou a šovinistickou politiku. A prostřednictvím jeho politiky podporovat taky agresivní sobecké zájmy vládnoucích kruhů USA.

Americká židovská komunita bývá tradičně spíše liberálnější – levicová. Souvisí to s jejích, po dlouhou dobu, ne zcela rovnoprávným postavením. Právě Američané židovského původu se ve zcela nepřehlédnutelném počtu angažují v hnutí za občanská práva. Jak se však levicově-liberální prostředí začíná kriticky stavět k izraelské politice vůči Palestincům, začíná se nezanebatelná část židovské komunity přiklánět stále více vpravo. A to až směrem k neokonzervativcům. Jejich emancipace je tedy

spojena s proamerickou politikou sionistů. Dodejme, že mezi americkými neocons mají také mocného spojence v náboženské pravici. Přesněji řečeno v její protestantské a chiliastické části. Pro tu je totiž „návrat židů na Sion“ důkazem naplňujícího se proroctví z Apokalypsy.

Důležité je také zabývat se otázkou, jak na Šestidenní válku reagovala veřejnost v Československu. Oficiální diplomacie odsoudila Izrael jakožto agresora. To udělaly ostatně všechny země Východního bloku s výjimkou Rumunska. Veřejnost však tento postoj rozhodně odmítala. Nechyběly ani silně emocionálně vypjaté reakce. Mám na mysli případ spisovatele Mňáčka, který se na protest proti tomuto postoji československé vlády vzdal státního občanství a emigroval do Izraele.

Položme si otázku proč veřejnost zaujala takové stanovisko. Předně si uvědomme, že po válce byl sionismus v českém prostředí velmi populární. Byl vnímán jako cosi pokrokového. O těchto postojích jsme se již zmínili. Sionismus byl velmi podporován českou levicí. Toto filonistické období násilně ukončily stalinské antisemitské kampaně. (proces se Slánským a spol., ale zdaleka nejen tento). Když se společnost postupně vymaňovala z osidel stalinismu v šedesátých letech, přežívala stále ještě původní sympatie k Izraeli a antisemitismus padesátých let byl rezolutně odsuzován. V tomto kontextu se veřejnosti mohla podpora stalinistického režimu antisionistickým státům jevit jako akt státního antisemitismu. Jako taková byla například odsouzena Janem Werichem v projevu u příležitosti Židovského milénia v roce 1966.

K postojům tohoto druhu přispěly i některé trapné události. Například právě v souvislosti s Židovským milénium aféra ze známky. Jednalo se o to, že pražské Židovské muzeum navrhlo u příležitosti tohoto výročí motivy na známky týkající se pražské židovské kultury. Vydání těchto známek však bylo z vyšších míst zabráněno s poukazem na to, že by tento počin mohl být nepříznivě hodnocen některými spřátelenými arabskými státy. Nakonec se známky přece jen podařilo vydat. Po Šestidenní válce byly však hned staženy z prodeje.

Podobně trapně působí i aféra s vydáním gramofonových desek, na které měly být nahrány Karlem Gottem nazpívané

židovské písně. Po šestidenní válce již desky nesměly vyjít. Ve skutečnosti nestačily být ještě ani nahrány.

České humanisticko-demokratické tradice jsou v bytostném rozporu s antisemitismem. Proto velká část české veřejnosti z výše naznačených důvodů považovala podporu Izraele za zcela zásadní otázku své identity. V důsledku zablokování kontaktů se světem a absolutní nedůvěryhodnosti oficiální propagandy v období tzv. normalizace, přetrvává tento postoj (tedy zejména ztotožňování antisemitismu s antisionismem) i po listopadu a zvláště u starší generace dodnes. A k přehodnocení těchto názorů rozhodně nepřispívá, že se antisionismus (ve skutečnosti však za antisionismus převlečený antisemitismus) stal tématem české fašizující pravice.

Ale vraťme se na Blízký východ sedmdesátých let. V roce 1973 egyptská, syráská a irácká vojska (akce se účastní i Kubánci) zaútočila na Izrael, ve snaze získat zpět území anektované Izraelem. A zpočátku zasazují Izraeli citelné rány. Mýtus o neporazitelnosti židovského státu se hroutl. Ten však postupně přejde do protiofenzívy a útok odrazí. Mocnosti se rozhodnou zastavit jeho další postup, aniž by došlo k vyklizení okupovaných území.

Arabské země sdružené v OPEAC (Organizace arabských zemí vyvážejících ropu) využily ropy jako prostředku politického nátlaku způsobily razantní vzrůst její ceny, tzv. první ropný šok.

Problémy Izraelského vedení na začátku války jsou však také příčinou zásadní změny v Izraelské politice. Ve volbách roku 1977 je poražena Strana práce a moci se ujímá pravicový blok Likud, v jehož čele stojí Menachem Begin. Osobnost nechvalně proslulá svými aktivitami ve fašisticko-sionistické organizaci Irgun ve čtyřicátých letech.

Je ironií, že je to právě Begin, kdo nakonec uzavře v Camp Davidu mír s egyptským prezidentem Sadatem (Násir zemřel v roce 1970). Izrael se zavazuje vyklidit Sinaj, výměnou za mír a uznání Izraele ze strany Egypta. Tato smlouva vyvolala pochopitelně velkou nelibost v Arabském táboře a je také příčinou atentátu na prezidenta Sadata v roce 1981.

Jestliže v období, kdy byla u moci Strana práce dochází k zakládání židovských osad na arabských územích s mlčenlivým souhlasem vlády, stává se v době, kdy je u moci Likud zaklá-

dání osad oficiální státní politikou. Ve prospěch kolonistů jsou Palestinci vyvlastňováni, vodní zdroje jsou nadužívány osadami. Okupovaná území přetínají sítě rychlostních komunikací spojující Izrael s osadami. Je trvale škrcena palestinská ekonomika, aby nemohla konkurovat té Izraelské a také proto, aby měl Izrael dostatek laciné pracovní síly. O tom, jak Izrael ruší okupovaná území, je možné se přesvědčit, když Západní břeh Jordánu srovnáme se sousedním Jordánskem. Před izraelskou okupací byla obě území přibližně stejně rozvinuta.

Na okupovaných územích je obyvatelstvo vystavováno nejrozumnější šikaně. Ponižující fronty a prohlídky na hraničních pře-

chodech při každodenní cestě do práce v Izraeli dlouhé a časté zákazy vycházení, fakticky domácí vězení. Svěvolné zatýkání, mučení i vraždění. A zejména každodenní všudypřítomný pocit bezradnosti a bezpráví. Takto Izrael pochopitelně jednat nesmí. Flagrantním způsobem tímto svým počínáním porušuje mezinárodní právo. Kdo by byl tak naivní, aby si myslel že pro klíčového spojení závazky z mezinárodního práva něco znamenají.

Na jakékoli násilí ze strany Palestinců, odpovídá Izrael mnohonásobně brutálnější státním terorismem.

V roce 1982 je OOP vyhoštěna z Jordánska. Novým centrem se stává Libanon. Odtud vedou

Palestinci svůj odboj.

Izrael se rozhodl zničit centrum OOP v Libanonu. Jako záminka k útoku na Libanon se stane atentát na izraelského velvyslance v Londýně. Svou intervenci nazve Izrael „Mír pro Galileu“. Po bojích se Sýrskou armádou (která v Libanonu také operovala) se OOP nakonec rozhodla pro odchod z Libanonu.

Za tiché podpory izraelské armády v Libanonu, pod vedením Ariela Šarona, spáchají křesťanské milice krvavý masakr v palestinských uprchlických táborech Šabra a Šatila. Výsledkem je skoro pět set mrtvých, včetně žen a dětí.

Dne 7. prosince 1987 propuká na okupovaných palestini-

ských územích všelidové povstání, arabsky Intifáda.

Palestinský lid se kameny vrhá na své po zuby ozbrojené utlačovatele. Izrael na tuto revoltu odpovídá tvrdě. Masivní svěvolné zatýkání, mučení. Někteří ze zatčených jsou uvrženi do kárných, v podstatě koncentračních táborů. Zvláště tábor Ansar III má špatnou pověst. V roce 1989 je zřízeno izraelské komando smrti.

15. listopadu 1988 vyhlásuje Palestinská Národní rada nezávislý palestinský stát. Jeho území je stále okupováno Izraelem. Mezi mnohými zeměmi, které palestinský stát uznaly bylo i Československo.

Daniel Koval

Marxismus v 21. století:

Je marxismus ještě relevantní?

Následující text je prvním ze série článků „Marxismus v 21. století“. Budeme se v nich snažit přinášet základní otázky a argumenty, které stojí před těmi, kteří chtějí rozumět dnešnímu světu.

Ve škole se učíme historii jako příběh velkých mužů: králů, generálů, císařů. Vzpomínám si, jak jsme se učili o Kleopatře, která se koupala v lázni z mléka. Učitelé nám nikdy neřekli, kdo toto mléko vyráběl a kolik egyptských dětí trpělo podvýživou, protože pro ně mléko nezbylo. Mluvili jsme o Napoleonovi, který v roce 1812 vytáhl na Rusko. Nikdy jsme ale nemluvili o tom, kolik ruských nebo francouzských rolníků padlo v uniformách, jako výsledek celého tohoto tažení.

Komunistický manifest jasně ukázal, že to, co je důležité je čin milionů:

Dějiny všech dosavadních společností jsou dějinami třídních bojů. Svobodný a otrok, patricij a plebejec, baron a nevolník, cechovní mistr a tovaryš, zkrátka, utlačovatel a utlačovaný, stáli proti sobě ve stálém protikladu, vedli nepřetržitý boj, tu skrytý, tu otevřený, boj, který pokaždé končil revolučním přetvořením celé společnosti, nebo společným zánikem obou bojujících tříd.

Oba dva, jak stalinistický „socialismus“, tak sociálně

demokratický „socialismus“, jsou socialismy shora. U stalinistů je to zřejmé. Když Stalin kýchnul, každý člen strany musel vytáhnout svůj kapesník.

Sociálně demokratický „socialismus“ vypadá na první pohled demokraticky, ale ve skutečnosti je naprosto elitářský. Od muže a ženy z ulice je očekáváno, že přijdou k parlamentním volbám jednou za čtyři nebo pět let, ale ostatní ať přenechají jiným. Když člověk volí desetkrát ve svém životě, stráví, řekněme, 30 minut demokratickým úkolem. Abraham Lincoln řekl: „Nemůžete mít společnost napůl svobodnou a napůl zotročenou.“ Sociálně demokratičtí vůdci počítají s tím, že většina lidí prožije svůj život v otroctví a, jednou za čtyři nebo pět let, 30 minut v demokracii.

Rozpory v kapitalismu

V kapitalismu ti, kteří vyrábějí, nevlastní výrobní prostředky, a ti, kteří je vlastní, zase nevyrábějí. V kapitalismu je výroba společenská. Pracující pracují společně ve velkých jednotkách – továrnách, železnicích, nemocnicích – kde

jsou soustředěni ve velkém na jednom místě. Výroba je společenská, ale vlastnictví ne. Právě ono vlastnictví je v rukou jednotlivců, kapitalistických korporací nebo států.

V každé jednotlivé jednotce výroby se plánuje. Jenže nikde není plán ke koordinaci rozdílných jednotek kapitálu. Například ve firmě Volkswagen vyrábějí jeden motor pro auto, jednu karoserii pro auto, čtyři kola (plus jedno jako rezerva) pro auto; zde je koordinace mezi odlišnými stránkami výroby. Tato koordinace už ale není mezi výrobou Volkswagenu a tou z General Motors. Plánování a anarchie jsou v kapitalismu užitečné postavit vedle sebe kapitalismus a feudalismus, který ho předcházel, a socialismus, který ho bude následovat.

Ve feudalismu byla individuální výroba a individuální vlastnictví. V socialismu bude společenská výroba a společenské vlastnictví.

Ve feudalismu jste nemohli mluvit o jakémkoliv plánování, ani v soukromých jednotkách, ani v hospodářství celkově.

Protože obrovská rozpína-

vost a výnosnost kapitalismu existuje společně s anarchií, stojíme před fenoménem chudoby uprostřed bída. Po tisíciletí lidé hladověli, protože nebyl dostatek jídla. Kapitalismus je jediný společenský systém, ve kterém lidé umírají, protože je příliš mnoho jídla. Například v USA postavili speciální lodě na obilí, ve kterých mohou otvřít dna a utopit obilí, jen aby udrželi jeho ceny nahoře.

Chudoba a bohatství nabyly tak extrémních forem jako nikdy předtím v dějinách. Bylo spočítáno, že 58 multimiliardářů má příjmy rovnající se příjmům poloviny lidstva. Tato polovina však nezahrnuje pouze chudé, ale i poměrně dobře zabezpečené lidi.

Konkurence mezi kapitály a vykořisťování pracujících

Za feudalismu šlechta vykořisťovala a utlačovala nevolníky, aby si zvyšovala svoji životní úroveň. Jak to formuloval Marx: „Velikost spotřeby feudálního pána je hranicí vykořisťování jeho nevolníků.“ Co vede automobilku Ford, aby vykořisťovala své zaměstnance,

není zájem na spotřebě. Kdyby to byl důvod, brěmí kapitalistů by bylo malé. Ford zaměstnává 250 000 lidí po celém světě. Kdyby každý z nich odevzdal jednu libru denně formou nadhodnoty, bylo by pro vlastníky Fordu žití mnohem jednodušší. Ale nejen to. Protože dynamika hospodářství je mnohem větší než dynamika jakékoliv spotřeby, váha břemene na pracující by mohla během času klesnout. Ale motivace k vykořisťování není v odbytu kapitalisty, ale v akumulaci kapitálu. Aby přežil v konkurenčním boji s General Motors, Ford vybavuje továrny znovu a znovu, a tak investuje více a více kapitálu. Druhou stranou mince anarchie v konkurenci mezi kapitalisty je tyranie, kterou trpí pracující v každé kapitalistické jednotce.

Povaha kapitalistického státu

Všude se nám říká, že stát se pozdvihl nad společnost, že sáť zastupuje národ. Komunistický manifest vysvětlil, že stát je zbraní vládnoucí třídy:

Moderní státní moc je jen výborem, které spravuje společné záležitosti celé buržoazní třídy.

Jinde Marx napsal, že stát jsou „ozbrojené složky a jejich vybavení“ – armáda, policie, soudy a věznice.

Marx také nazval armádu vražedným průmyslem, který je závislý na tom skutečném. Výrobní síly totiž určují síly destruktivní. Například ve středověku, když měl rolník koně a dřevěný pluh, měl rytíř koně (samozřejmě lepšího) a meč. V první světové válce, když byly miliony lidí povolány do armády, další miliony byly povolány do průmyslu, aby vyráběly zbraně, náboje atd. Dnes, kdy prst může zmáčkout tlačítko a tak přesunout obrovské množství peněz do ciziny, může prst jiným tlačítkem vymazat 60 000 lidí v Hirošimě. Vražedný průmyslu a ten skutečný si padnou jako ulité. Kdyby Marx našel rukavici, nemohl by pochopit, proč je tu místo pro pět prstů. Ale kdyby věděl, že rukavice má kryt ruku s pěti prsty, bylo by mu to jasné.

Také tak společenské složení armády odráží společenské složení společnosti. Když má armáda generály, jdete od plukovníků dolů až k prostým vojínům. To je podobné jako v továrnách, kde je ředitel, mistr, dělník. Jedna hierarchie odpovídá další hierarchii.

Proletářská revoluce

K vyvlastnění kapitalistů musí pracující třída uchopit politickou moc. Ale Marx argumentoval, že pracující nemohou jednoduše převzít nynější státní mašinerii, protože současný stát odráží hierarchické složení kapitalismu. Pracující musí rozdrtit tuto hierarchickou státní mašinerii a nahradit ji státem, ve kterém není stálá armáda, není byrokracie, všichni úředníci jsou voleni a mohou být odvoláni a žádný zastupitel nebude vydělávat víc, než ti, kteří ho zvolili. Marx došel k tomuto závěru po tom, co viděl v roce 1871 Pařížskou komunu, ve které pracující dosáhly právě toho. Komunistický manifest říká:

Všechna dosavadní hnutí byla hnutí menšin nebo v zájmu menšin. Proletářské hnutí je samostatné hnutí obrovské většiny v zájmu obrovské většiny.

Marx vysvětlil, proč potřebujeme revoluci: vládnoucí třída se nikdy nevzdá svého bohatství a moci, jestliže k tomu nebude přinucena; a pracující třída se bez revoluce nikdy nezabaví „okovů minulosti.“

Kapitalismus pracující rozděluje i spojuje zároveň. Konkurování si v práci, v bydlení, a tak všelijak podobně, pracující rozděluje, boj proti šéfům je spojuje. Revoluce není záležitost jedné noci, ale proces stávek, demonstrací a tak dále, vrcholící tím, že pracující fyzicky převzou moc.

Násilí, které jsou tak často nesprávně vykládány jako revoluce sama, je, jak řekl Marx: „porodní bába nové společnosti“. Poznámka: je to „porodní bába“, nikoliv dítě samotné – ono jen pomáhá.

Velice důležitou stránkou revoluce, je duchovní proměna pracující třídy. Dám příklad. Za carismu byli židé ostře perzekuováni. Byly proti nim pořádá-

ny pogromy. Nebylo jim umožněno žít ve dvou hlavních městech, Petrohradu a Moskvě, bez zvláštního povolení a byla zde i další závažnější omezení. Přišla revoluce: předseda Petrohradského sovětu byl žid, Trockij; předseda Moskevského sovětu žid, Kameněv; předseda Sovětské republiky žid, Sverdlov; hlava Rudé armády žid, Trockij.

Další důkaz obrovské duchovní přeměny. Během roku 1917, během měsíce revoluce, Lunačarsky konal shromáždění pro 30 000 - 40 000 lidí a mluvil dvě až tři hodiny na témata jako William Shakespeare, Řecké drama atd.

Podmínky pro revoluci, jak Lenin vyložil, jsou čtyři:

1, všeobecná hluboká krize společnosti

2, pracující třída si vyjasní to, že nemůže existovat jako dosud

3, vládnoucí třída ztratí jistotu, že může pokračovat ve vládnutí jako dosud, a proto se roztříští a znesváří se, a konečně

4, existence revoluční strany

Socialismus nebo fašismus

Ve výše citovaném Komunistickém manifestu Marx napsal, že třídní boj končí buď revolučním přitvořením celé společnosti nebo společným zánikem obou bojujících tříd. K tomuto závěru došel na základě zkušenosti z úpadku římské otrokářské společnosti. Spartakus byl poražen, otrokům se nepodařilo svrhnout třídu otrokářů, společnost upadla, otroci zmizeli a byli nahrazeni nevolníky, a vlastníci otroků byli nahrazeni feudálními pány (Nájezdy barbarů byly pouze jedním z prvků v tomto procesu.).

Engels formuloval podobné myšlenky, když hovořil o dvou alternativách, které mohou lidstvo potkat, o socialismu nebo barbarství. Rosa Luxemburgová to rozvinula později. Ani jeden z nich nevěděl tolik o barbarství, jako víme dnes my. Engels zemřel v roce 1895; Rosa Luxemburgová byla zavražděna v lednu 1919. Oba nevěděli nic o plynových komo-

rách, o Hirošimě a Nagasaki, o hladomoru v Africe atd.

Když se nacismus dostával k moci, vůdci Německé sociálně demokratické strany (SPD) zastávali názor, že alternativou k nacismu je status quo. Proto navrhovali polního maršála Hindenburga jako prezidenta, protože byl konzervativní, nikoliv nacist (30. ledna 1933 vyzval Hitlera, aby se stal předsedou německé vlády). Sociální demokraté podpořili asociální opatření, která zhoršila podmínky dělníků, demoralizovala je a tím pomohla nacistům. Fritz Tarnow, „teoretik“ odborů, prohlásil: „Kapitalismus je nemocný. My jsme lékaři kapitalismu.“ Marx říkal, že pracující třída je hrobařem kapitalismu. A je rozdíl mezi lékařem a hrobníkem. Lékař dá polštář pod hlavu nemocnému, kdežto hrobař mu ten polštář přitlačí na obličej. Protože fašismus je hnutí zoufalství, zatímco socialismus je hnutí naděje, znamená bojovat s fašismem nejen boj proti fašistům samotným, ale také proti podmínkám, jež plodí zoufalství.

Když chcete bojovat s krysy, musíte vyčistit i stoky, kde se krysy množí. Když chcete bojovat s fašisty, musíte útočit také na kapitalismus, který vytváří podmínky, ze kterých se fašismus rodí – nezaměstnanost, špatné bydlení, sociální deprivace atd.

Platnější než kdy jindy

Rozpory kapitalismu jsou dnes mnohem hlubší, než tomu bylo v roce 1883, kdy Marx zemřel, rozpory, které se projevují jako hluboké krize, války, jsou rozpoutávány znovu a znovu, v jedné zemi za druhou atd. Pracující třída je dnes mnohem silnější než v roce 1883. Například pracující třída Jižní Koreje je početnější, než byla celá pracující třída na světě v době Marxovi smrti. A Jižní Korea je jen jedenáctou ekonomikou světa. Přidejte americké, japonské, ruské, německé, britské a všechny ostatní pracující světa a potenciál pro socialismus je větší než kdy před tím.

PŘEKLAD JAN MÁJÍČEK

MARXISM 2008: 3. - 7. července, Londýn
Týden přednášek a debat na Central University of London

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

ZDOLA

PROTI

GLOBÁLNÍMU

KAPITALISMU

- ☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách
- ☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

E-mail:.....

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

PŘIDEJTE SE K SOCSOL!

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídy a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

www.socsol.cz

Další oběť neonacistů

V sobotu 19. ledna se v Plzni sešla tisícovka lidí, aby vzpomenu na oběti nacistického teroru před 66 lety, kdy byli plzeňští Židé odvezeni do koncentračních táborů. Nikdo z přítomných však netušil, že během tohoto pietního setkání bojuje v nemocnici o život další oběť neonacistického násilí.

V Příbrami, v ulici Čs. armády, 18. ledna asi hodinu před půlnocí bodl 20letý neonacista Jiří Fous do oblasti třísel a zad o dva roky mladšího Jana Kučeru. Útoků předcházely provokace a hajlování ze strany skupiny místních mladých neonacistů, k níž Jiří Fous náležel. Honzovi kamarádi se snažili zastavit krváčení ze stehenní tepny a čekali na příjezd sanitky. Teprve pak se ukázalo, že má bodné zranění i na zádech. Honza silně krvácel a po chvíli upadl do

bezvědomí. Po poskytnutí přednemocniční neodkladné péče jej záchranka převezla na anesteziologicko-resuscitační oddělení příbramské nemocnice, kde v neděli ráno svému zranění podlehl.

Celá tragédie má navíc další rozměr. Útočník Jiří Fous je totiž podle našich informací aktivní neonacista i přes to, že je částečně romského původu.

Jan Kučera byl antifašistický skinhead z Příbrami, který se svými postoji nijak netajil. Ve svém profilu na Internetu o osobě napsal: „Jsem úplně normální kluk a hlásím se k SHARP skinheads. Je mi jedno, s kým se kamarádím. Nedělám rozdíly mezi lidma podle toho, co poslouchaj, jak se oblíkaj nebo podle barvy kůže. Dělim lidi podle toho, jak se chovaj. Kdokoliv mi můžete napsat. Ale nenávidím nacisty, buržoazii, komunisty a podobný zmrdy!!! Antifascista oi!“

Za svými postoji si stál až dokonce. Navždy zůstane v

srdcích své rodiny, přátel a všech antifašisticky smýšlejících lidí.

Čest jeho památce!

Zdroj: www.antifa.cz

Doplnění:

Pohřbu Jana Kučery dne 25.1. se účastnilo zhruba 400 lidí, které spojoval zármutek nad ztrátou mladého člověka. Protestní a vzpomínkové akce se udály taktéž v německé Jeně, Stendalu, Berlíně, Kolíně, Madridu, Barceloně, Leónu, Valladolidu, Villalbě,

Zaragoze, Moskvě, Kyjevě, Petrohradě, Otrokovicích, Bratislavě a Essenu.

Neonacisté se vyhýbají příznání, že by vrah patřil do jejich skupin. Popisují ho jako osamoceného člověka a milovníka vojenské historie. Nezapomínají taky připomínat, že je to poloviční cikán, čímž chtějí dokázat, že mezi ně rozhodně patřit nemůže. Nyní ho však mohou, jako vraha, nazývat svým bratrem. U oběti vyjadřují lítost, že mladý člověk zemřel za špatnou stranu.

CITÁTY MĚSÍCE:

„Chcete říct, že nemyslím na zdravotní sestry? Myslím. A myslím na ně možná víc, než si myslíte...“ Tomáš Julínek, ministr zdravotnictví

„Tak to je dobrá zpráva.“ redaktorka Radiožurnálu na vysvětlení finančního analytika, že ceny ropy klesají kvůli prohlubující se recesi v USA, že však slábnoucí česká Koruna znamená, že benzín v ČR zlevní jen v řádu haléřů

„Státy a místa s vysokou pravděpodobností výskytu mučení nebo špatného zacházení s vězni: Afghánistán, Čína, Egypt, záliv Guantánamo, Írán, Izrael, Mexiko, Saudská Arábie, Sýrie, USA“ interní materiál pro školení kanadských diplomatů

„Nařídil jsem, aby manuál byl přepsán.“ Maxime Bernier, kanadský ministr zahraničí 24 hodin po zveřejnění materiálu a tlaku USA a Izraele

„Das ist eine simulanten tschechische Bande.“ Miroslav Topolánek, předseda vlády ČR

„O žádných spekulacích tohoto typu nevím a podle všech mně dostupných informací se jedná opravdu jen o spekulace.“ Václav Klaus, prezident ČR, odmítá, že by církevní restituce byly politickým obchodem pro jeho potvrzení ve funkci

„Nyní se obávám, že křehkost finančního systému na jedné straně a na druhé straně obrovské odměny, které vytváří pro zasvěcené, zničí něco ještě důležitějšího - politickou legitimitu tržního hospodářství samotnou.“ Martin Wolf, komentátor deníku Financial Times

Předplatte si Solidaritu

- ☐ Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného - dotujeme polovinu)
- ☐ Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775205682